Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 23 декабрь • Пайшанба • № 133—134 (14160) ترکستان ✿ TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

ОНА ТИЛИМ — ЖОНУ ДИЛИМ

ДАВЛАТ ТИЛИ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

ДАВЛАТ ТИЛИ ҲАҚИДАГИ ҚОНУН ЖОЙЛАРДА ҚАНДАЙ БАЖАРИЛМОҚДА?

Вазирлар Маҳкамасида Давлат тили ҳақидаги қонунни амалга ошириш республика комиссиясининг мажлиси бўлди. Уни Бош вазир А. Муталов бошқарди. Мажлисда тил ҳақидаги қонун ва уни амалга ошириш давлат дастурининг Жиззах вилоятида қандай бажарилаётгани муҳокама қилинди.

Мазкур масала юзасидан сўзга чиққанлар Давлат тили ҳақидаги қонун ва уни амалга ошириш давлат дастурининг бажарилиши борасида Жиззах вилоятида муайян ишлар қилингани, чунончи, барча туман ва шаҳарларда, муассаса, ташкилот ҳамда корхоналарда Давлат тили ҳақидаги қонунни амалга ошириш бўйича тузилган комиссиялар фаолият кўрсатаётгани, давлат тилини ўқитиш ишлари кўпгина корхона ва ташкилотларда давом этаётганини таъкидладилар. Қишлоқ туманларининг кўпчилигида иш юритиш давлат тилига ўтказилмоқда.

Бироқ вилоятда бу борада ҳануз жиддий камчиликлар, сусткашликлар мавжуд. Жумладан, айрим корхоналар, ташкилотлар раҳбарлари давлат тилига ўтиш ишига лоқайдлик билан қарамоқда, ўзбек тилини ўқитиш курсларига эътибор камайган. Вилоят тил комиссияси, туман ва шаҳар тил комиссиялари кейинги вақтда назоратни бўшаштириб юборган.

Мажлисда Жиззах вилояти ҳокимлигига бир ой муддатда тил ҳақидаги қонун ва давлат дастурини амалга ошириш бўйича истиқболга мўлжалланган тадбирларни ишлаб чиқиш, русийзабон ходимларнинг ўзбек тилини ўқиш, ўрганишини таъминлаш учун янада аниқ чоралар кўриш вазифаси юклатилди.

Турли вазирлик ва ташкилотлар раҳбарларининг эътибори Жиззах вилоятидаги ўзларига тегишли идораларда Давлат тили ҳақидаги қонун талабларига етарлича амал қилинмаётганига қаратилди, аҳволни тузатиш юзасидан кўрилган чоралар ҳақида комиссия котибиятига маълумот бериш топширилди.

Мажлисда республика Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев қатнашди.

(ЎзА).

ТИЛ ЎРГАНЯПМАН

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА КЕНГАШ

22 декабрь куни Вазирлар Маҳкамасида республикада иқтисодий ислоҳотнинг бориши, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш масалаларига бағишланган кенгаш бўлди. Унда вазирликлар, идоралар, концернлар ва бошқа хўжалик бирлашмалари раҳбарлари, фермерлар, тадбиркор ва ишбилармонлар қатнашди.

Кенгашда Республика Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади. Президент иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда сезиларли муваффақиятларга эришилганини таъкидлади. Бироқ хусусийлаштириш халқ хўжалигининг айрим соҳаларида кўнгилдагидек бормаётир. Жойларда баъзи раҳбарлар ўз вазифасини виждонан бажариш ўрнига бу ишга ғов бўлаётир. Бу эса тадбиркор ва ишбилармонларнинг фаолиятини ривожлантиришга салбий таъсир этмоқда.

Президент енгил саноат, машинасозлик, савдо, қурилиш соҳасида ҳиссадорликни ривожлантириш, шунингдек, хорижий шерикларни ҳамкорликка жалб этиш масалаларига батафсил тўхталди.

Кенгашда вазирликлар, концернларнинг раҳбарлари, тадбиркорлар ва фермерлар муҳокама этилган масалалар юзасидан фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

22 декабрь куни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Ҳиндистон Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Далип Мехтани қабул қилди.

Мамлакатимиз раҳбарининг яқинда Ҳиндистонга қиладиган расмий сафари олдидан уюштирилган қабулда икки мамлакатнинг қадимий дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини янада ривожлантириш ҳақида гап борди.

Ўзаро манфаатли алоқаларни янги талаблар асосида мустаҳкамлаш — ҳамкорликнинг мантиқий ва қонуний жараёни эканлиги таъкидланди. Ўзбекистон раҳбарининг Ҳиндистонга сафари бу борада янги имкониятлар очишига умид билдирилди.

(ЎзА).

ЎН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ ЎН ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн тўртинчи сессияси 1993 йил 28 декабрда, соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг мажлислар залида очилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари 27 декабрь куни эрта билан соат 9 дан кеч соат 18 га қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши мажлислар залининг фойесида рўйхатга олинади.

ЗАҲИРИДДИН МУҲАММАД БОБУР ЁДИ

АНДИЖОНДА ШОИРНИНГ 510 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛАР

Эсимда, бундан ўн йил олдин Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудига 500 йил тўлган, бу муборак сана чала-ярим нишонланган, шундай буюк зотнинг шундай катта байрами биров билиб, биров билмай ўтган эди. Бу эса ўзини билган, юрагида миллатга, миллий меросга эътиқод туйғуси жўш урганлар учун бир армон бўлиб қолган эди. Бунинг сабаблари ҳаммага маълум, бугун уни яна такрорлаб, яна эски яраларни янгилаб ўтиришга ҳожат йўқ. Аксинча, бугунги озод кунларимизга шукроналар билдириб, улуғ шоиримизнинг 510 йиллик юбилейини нечоғли кенг ва халқона нишонлаётганимизни таъкидламоқ жоиз. Аслида ўн йил олдинги воқеаларни эслашдан мақсад ҳам мустақиллигимиз туфайли миллий қадриятларимизни тиклаш, буюк аждодларимиз руҳларини шод этиш борасида беназир улкан ишлар қилинаётганини кўрсатиб ўтишдир. Зотан, Бобурнинг 510 йиллигини кенг нишонлаш ҳақида республика Вазирлар Маҳкамаси махсус қарор қабул қилди. Ана шу қарорни бажариш юзасидан не-не улкан ишлар бажарилди. Бобурнинг ҳаёти ва ижодига оид илмий ва оммавий мақолалар чоп этилди, кўрсатувлар ва эшиттиришлар уюштирилди, унинг асарлари кенг тарғиб қилинди, илмий-оммавий конференциялар ўтказилди. Ўн йил олдин Бобурнинг 500 йиллигини кенгроқ нишонлашга чўчиган бўлсак, мустақилликка эришганимиздан сўнг халқаро илмий экспедиция ташкил этилиб, унинг аъзолари уч марта Бобур

(Давоми 4-бетда).

Мухбиримиз Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори, 1-даражали Давлат адлия маслаҳатчиси Бўритош Мустафоевич Мустафоев билан мулоқотда бўлиб, бир неча саволлар билан мурожаат этди. Қуйида ана шу саволларга жавобларни эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Адолат қиличи кескир

Бўритош МУСТАФОЕВ:

«ИЛЛАТ ТОМИРИГА ЎТ КЕТДИ»

— Президентимизнинг ташаббуси билан республикамизда жиноятчиликка қарши собиқ иттифоқдан ажралиб чиққан давлатлар ичида биринчи бўлиб кураш бошланганди. Айтинг-чи, шундан буён ўтган даврда бу иллат камайдими?

— Иқтисодий қийинчиликлар мамлакат бўйлаб жиноятчилик саҳнининг кескин ўсишига сабаб бўлган эди. Барчамизга маълумки, иқтисодий қийинчиликлар ўз-ўзидан қалқиб чиққан эмас. Собиқ СССРнинг парчаланиб кетиши, ўша тузум ва тартибга одатланиб қолган аҳолидан янгича турмуш тарзига, ўзгача фикрлаш ва одатланишни талаб қиларди. Одатланиш эса ҳамма учун ҳам ўнғай бўлавермайди, бунинг учун вақт, мосланиш учун шароитга кўникма ҳосил қилиш зарур.

Ўтиш даврининг ўзига хос қийинчиликлари, биринчи навбатда, айрим кимсаларнинг руҳиятига таъсир кўрсатган бўлса, иккинчи тарафдан, иқтисодий шаклланишнинг одамларимиз кўникмаган янгича, бироз қийин кўринишни юзага чиқарди. Пул ва бозор муносабатларидаги ўзгаришлар, халқ одатланиб қолган таъминот тизимларининг ўзгача кўринишлари, алоқа ва муомаладаги «ип»ларнинг узилиб кетиши табиий равишда иқтисодий камчиликларга олиб келди. Хуллас, дастлабки даврдаги янги жамиятни «таъмирлаш» жараёнидаги қийинчиликларни кўтара олмаган айрим тоифадаги одамлар жиноят йўлига тушиб қолдилар. Янги қонунларимиз ишлаб чиқилиб, қабул қилиниб, кучга киргунга қадар, тан олиш керакки, жилов ҳам бироз бўшашган эди. Ана шулар каби ҳолатларга бетоқат бўлган кимсалар жиноятчилик деган доирага кириб бордилар, бирмунча вақт унинг «дарахтини суғордилар». Шу даврда жиноят ўсиб кетди, аҳоли безовталиги ортиб борди.

Булар ҳаммаси ўтиш даврининг вақтинчалик, ўткинчи «мева»лари эди. Тўғрисини айтадиган бўлсак, бугун ҳам том маънода жиноятчилик илдизига болта урадиган даражага етганимиз йўқ. Лекин ўта муҳим натижаларга эриша бошладик. Булардан, биринчиси, умумхалқ муҳокамасидан ўтган ва ҳуқуқий давлат барпо қилиш учун йўналиш берадиган қонунларимиз билан жамиятни, унинг ҳимоясида турган идора ва маҳкамаларни ҳуқуқий қуроллантирилиши бўлди. Иккинчидан, юртбошимиз жиноятчиликка қарши буткул жамиятимизни курашга чорлаши, бу борада амалга оширилаётган тадбирларнинг кенг кўламда қўллаб-қувватланиши муҳим роль ўйнайди, десам, хато қилмайман. Жиноятчилик билан курашувчи маҳкамаларнинг моддий-техникавий таъминоти, уларни илмий ва амалий тажрибалар, муассасалар билан мустаҳкамланиб борилишига берилаётган эътибор ҳам маълум таъсир кўрсатди. Оммавий ахборот воситаларининг ҳуқуқни муҳофаза этувчи идоралар фаолиятига кенг ошкоралик тусини бериши, табиийки, жамоатчилик фикрини уйғотишга хизмат қила бошлади.

Энг муҳими эса, жиноятчиликка қарши кураш, адолат тантанасига эришиш учун саъй-ҳаракатларни кенг жамоатчилик дадил қўллаб-қувватлай бошлади. Одамларимизда келажакка ишонч, юртбошимиз юритаётган одилона сиёсатга бирдамлик ҳиссиёти уйғонди. Буларнинг барчаси жам бўлиб, жиноятчиликнинг илдизини бутунлай қурита олмаган бўлсакда, аммо сезиларли даражада бу иллатнинг ўсиш кўламини тўхтатишга муяссар бўлдик. Уюшган жиноятчиликка

Жорий йилнинг фақат ўтган 9 ойини оладиган бўлсак, республикамизда оғир жиноятчиларнинг умумий миқдори олдинги даврларга нисбатан 9,7 фоизга, қасддан баданга оғир жароҳат етказиш жиноятлари 4,2 фоизга, давлат ва жамоат мулкини босқинчилик ва талончилик йўли билан талон-тарож қилиш жиноятлари 16,5 ҳамда 29,9 фоизга, фуқароларни талаш, давлат ва жамоат мулкини ўзлаштириш жиноятлари кескин камайганлиги ана шу юқорида кўрсатилган ишлар натижаси деб ўйлайман. Автомобилларни ўғирлаб қочиш билан кураш фактлари юзасидан ишларимиздан хабарингиз бор. Улар ҳам натижа берди. Бу тур жиноятлар кескин камайди. Фуқаролар уйини шилиб кетиш ҳоллари қарийб 12 фоизга қисқарганлиги кўзга ташланди. Ўқотар қуролларини ўғирлаш, чайқовчилик жиноятлари билан курашда ижобий кўрсаткичларга эриша бошладик. Ёшлар ўртасида жиноятчилик сезиларли қисқариб бормоқда. Бошқа йўналишлар ҳам, иншооллo яхши бўлиб кетишига ҳаракат қилаяпмиз. Умид ва ҳаракат бор экан, бу соҳада ҳам ижобий натижаларга эришамиз, деб ҳисоблайверинг...

— Жиноятчиликнинг туб ўзаги нимада? Кўпгина ҳуқуқшунослар жиноятларнинг содир бўлишини иқтисодий қийинчиликлар билан боғлашади. Сиз нима дейсиз?

— Жиноятчиликнинг туб ўзаги сабабларини жаҳон жамоатчилиги ўйлайвериб, амалиёт ва назариёт намояндалари минглаб асарлар, китоблар яратавериб, чексиз изланишлар минг йилликлар давомида юритилавериб, ҳали охиригача ета олган эмас. Жиноятчиликнинг томир отишига сабаб бўладиган омиллардан бири сифатида иқтисодий қийинчиликлар ҳам бўлаётганлиги рост. Мен ҳам бунга қисман бўлса-да, қўшиламан. Лекин, кўнглимнинг бир четида «жиноятчиликнинг бош сабабларидан бири — маънавий инқироз ўпқонидан чиқиб кета олмаётганимиз эмасмикан?» — деган фикр ҳам йўқ эмас. Ҳар ҳолда бу хусусдаги фикрларга бугунги суҳбатимиз учун ажратилган саҳифангиздан жой етишмайди деб қўрқаман...

— Оғир жиноят содир қилганлар учун олий жазо — отиш ҳукми ижро этиладими? Ёки инсонпарварлик ҳозир ҳам жиноятчиларга нисбатан қўлланилаяптими?

— Саволингизнинг иккинчи қисмидан бошласам, менимча, «инсонпарварлик ҳозир ҳам жиноятчиларга нисбатан қўлланилаяптими?» деганда отишга ҳукм қилинганлар отилмасдан сақлаб қолинаяптими демоқчисиз шекилли? Агар шундай демоқчи бўлсангиз, бу фикр бироз эътироз талабдир. Маълумки, қонунларимиз умумхалқ муҳокамасидан сўнггина, аҳоли иродаси ифодаланган ҳолда қабул қилинади. Ваҳоланки, қонунларимиз тузалмас, оғир жиноятлар содир этишни ўзига касб қилганларга нисбатан ўлим жазосини қўллашни кўзда тутган экан, демак, у инсонлар манфаатини кўзлаган бўлади. Инсонларга хизмат қилувчи қонун нормаси эса, энг юқори инсонпарварликдир.

(Давоми 3-бетда).

Арафа қувончлари

Тарихи қадим, қамрови беқиёс...

Туркий тилнинг тарихи милоддан аввалги уч мингинчи йилларга бориб тақалади. Ҳозир бу тилда сўзлашадиган аҳоли нуфузи 250 миллиондан зиёддир.

Маълумки, истиқлолга қадар бу халқларнинг ўзаро маданий, иқтисодий алоқалари узилиб қолган эди, мамлакатимизнинг мустақиллиги эълон қилинган дастлабки кунларданоқ Туркия Республикаси билан ҳар томонлама ҳамкорлик қарор топа бошлади. Ҳозир юзлаб ёшларимиз Туркиянинг нуфузли олий ўқув юртларида таълим олаётир. Янги йил арафасида Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти уларга, умуман, ҳар биримизга асқотадиган қимматли тортиқ ҳадя этди: «Туркча-ўзбекча, ўзбекча-туркча луғат» ёруғлик кўрди. Луғат ўзбек олими Низомиддин Маҳмуд ҳамда туркиялик соҳиби илм Эртуғрул Йаман томонидан тузиб чиқилган.

— Бу икки мамлакатда яшовчи аҳоли тили туркий тилнинг энг катта икки тармоғини ташкил этади, —

дейди профессор Низомиддин Маҳмуд. — Луғат туркия туркчаси ва ўзбек туркчасида сўзлашувчи кишиларга мўлжалланган бўлиб, шубҳасиз тил ўрганувчилар учун, ҳозир Туркия олий ўқув юртларида, республикамиздаги турк лицейларида таълим олаётганлар учун жуда кераклидир. Луғатда ўн уч мингга яқин сўз жамланган. Бугунги кунда туркиялик китобхонлар Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар», Одил Ёқубовнинг икки жилдлиги, «Улуғбек хазинаси», «Кўҳна дунё» романлари алоҳида нашри, Шукруллонинг «Кафансиз кўмилганлар» асарларини она тилларида ўқишмоқда, Абдулла Орипов, Ҳалима Худойбердиева, Эркин Воҳидов, Рауф Парфи каби шоирларимиз шеъриятидан баҳраманд бўлишмоқда. Мамлакатларимиз таржимонлари ва ноширларнинг ҳамкорлиги кундан-кунга ривож топмоқда. Фикримнинг далили сифатида луғатни эслаб ўтиш кифоядир.

Луғат ёруғлик кўриши муносабати билан тақдимнома бўлиб ўтди. Унда Туркия Республикасининг буюк элчиси Вулқон Чўтир, ўзбекистонлик ҳар икки мамлакатда машҳур бўлган адиблар, олимлар ва ноширлар иштирок этишди.

КЎЗГА ЯҚИН ДУНЁ

Қадриятларимиз шарафига

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бир йиллиги Ватанимизда умумхалқ шодиёнаси сифатида байрам қилинаркан, хорижий мамлакатларда ҳам бу жараён ўзининг муносиб инъикосини топди.

Куни кеча Ўзбекистон Республикасининг Москвадаги элчихонасида уруш фахрияси Зебо Ғаниева билан учрашув бўлиб ўтди. Учрашувда кекса жангчи элчихонага ташриф буюрган меҳмонларга ва ватандошларимизга Ўзбекистон ва ўз ҳаёт йўли ҳақида тўлқинланиб гапириб берди.

Бир неча кун олдин эса Ўзбекистон Конституцияси Россия ва бутун жаҳон жамоатчилигида фуқаролар муросаси, миллий ва ижтимоий бирдамлик, шахс эркинлиги ва танлов эркинлиги, ижтимоий осойишталик, фаровонлик, иқтисодий ўсиш, давлатнинг одамлар олдидаги бурчини адо этиши учун қонуний асос яратиб берганлиги сабабли унга қизиқишлар ортаётганини исботловчи маросим бўлди.

Москвадаги элчихонада Ўзбекистон Республикасининг Россия Федерациясидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Юсуф Абдуллаев томонидан уюштирилган матбуот конференциясида Россия ва хорижий мамлакатлар матбуотининг 70 дан ортиқ вакили қатнашди. «Подмосковние известия», «Деловой мир», «Известия», «Вечерная Москва» сингари нуфузли газеталар, «РАТА — ТАСС», «Постфактум», «Интерфакс» каби ҳукумат ва ноҳукумат ахборот маҳкамалари, Москва Халқаро радиоси каби бир неча радиостанциялар вакиллари қаторида мисрлик, олмониялик, эронлик, хитойлик, жанубий кореялик, франциялик ва италиялик журналистлар ҳам иштирок этишди.

Учрашувда Беларусь, Қозоғистон, Литва ва Молдова, Татаристон элчихоналари ва ваколатхоналарининг матбуот хизмати ходимлари ҳам ҳозир бўлдилар.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари Б. И. Бугров ва Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг етакчи маслаҳатчиси С. И. Саидов таркибидаги расмий делегациянинг учрашувга келиши унга алоҳида руҳ бағишлади.

Элчи Юсуф Абдуллаев матбуот конференцияси қатнашчиларини ҳозирги Конституциянинг асосий жиҳатлари, унинг ўзбек жамиятида тутган ўрни ва иқтисодий, сиёсий ва маданий фаолиятга таъсири хусусида батафсил гапириб берди. Б. Бугров ва С. Саидовлар ҳам учрашув қатнашчиларининг саволларига тўлақонли жавоблар қайтардилар.

Учрашув самимий руҳда кечди.

Фахриддин ПАРПИЕВ,
Москва.

Шу сонга хабар

ТАШКИЛИЙ МАСАЛА КЎРИЛДИ

Фарғона вилояти Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг навбатдан ташқари пленуми бўлиб ўтди. Пленум ташкилий масалани кўриб чиқди.

Алишер Тешабоев республика Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг биринчи котиби этиб сайланганлиги муносабати билан Фарғона вилояти Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби вазифасидан озод этилди. Илгари Риштон тумани Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби бўлиб ишлаб келган Соҳибжон Исмоилов Фарғона вилояти Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби этиб сайланди.

Пленумда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. Тешабоев иштирок этди.

Ўз мухбиримиз.

ҚАНДИНГНИ УР, ФАХРИДДИН!

Бугун «Ўзбекистон овози» газетаси муштарийлари учун зўр байрам — республикамиз матбуоти байроқдорларидан бири бўлмиш ушбу нашр ўзининг 75 йиллигини нишонламоқда. Қутлуғ сана муносабати билан «Ўзбекистон овози» газетасининг меҳнатда алоҳида ўрнак кўрсатган ходимларини мукофотлаш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони эълон қилинди. Мукофотланганлар орасида «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни ҳарф терувчиси Фахриддин Абдураҳмонов ҳам бор. Фахриддин айни вақтда «Туркистон» газетасининг техник муҳаррири ҳамдир.

Қандингни ур, Фахриддин!

ТИББИЁТЧИЛАР ЙИҒИНИ

Куни кеча пойтахтнинг С. Раҳимов тумани 4-поликлиникасида йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси бошлиғи Қ. Ризаев, туман соғлиқни сақлаш бўлими бошлиғи В. Ҳамидова, «Маданият» маҳалла қўмитаси раиси Ҳ. Қурбонов, хотин-қизлар қўмитаси раиси Ш. Азимова ва бошқалар қатнашдилар. Йиғин иштирокчилари маҳалла шифокорлари ҳамда ҳамширалари учун яратилаётган шароитлар, соғлиқни сақлаш борасида шифокор ва аҳоли олдида турган бурч ва вазифалар ҳақидаги маърузаларни тингладилар.

Ю. МИРЗАКАРИМОВА.

БОЛАЛИКДАН БОШЛАШ ЗАРУР

Ўтган сешанба куни Тошкентдаги Ўзбекистон Республикаси фан ва техника Давлат қўмитаси биносида «Аҳолининг узлуксиз экологик таълим ва тарбия муаммолари» мавзусидаги I республика илмий-услубий кенгаши бўлиб ўтди. Бу кенгаш Ўзбекистон Республикаси табиатни муҳофаза қилиш Давлат қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, экология ва саломатлик жамғармаси («ЭКОСАН»), илмий-техник «Тараққиёт» ассоциацияси ҳамда республика илмий-техника уйи томонидан ташкил этилган.

К. РАҲИМ.

«Ўзбекистон овози» газетаси—75 ёшда

ЎЗБЕК МАТБУОТИ БАЙРОҚДОРИ

Етмиш беш йил — кўҳна тарих учун лаҳзадай гап. Лекин Ўзбекистонимизда даврий нашрлар — газета ва журналлар солномаси асримиз бошидан ҳисобланишини назарда тутсак, 75 йилдан буён узлуксиз чоп этиб келинаётган газета учун чакана давр эмаслигига ишонгимиз келади. Ҳали босмахоналар ибтидоий кўринишда бўлган 1918 йилдан то матбаачилик саноати юксалган бугунги кунларгача катта давр ётибди. «Иштирокиюн»дан «Ўзбекистон овози»гача бўлган йўлни нафақат газетачилик тарихидан, балки Ўзбекистон халқлари тарихидан айри ҳолда тасаввур қилиб бўлмайди. Негаки, бугун 75 йиллик санасини нишонлаётган газета халқ ҳаётига чуқур сингиб кетган. Ўтган давр мобайнида «Ўзбекистон овози» ўтмишдошларининг фаолиятига баҳо беришга уринадиган бўлсак, лўнда қилиб шуни айтиш керакки, отахон газета минг-минглаб ватандошларимиз тақдирига бевосита ва билвосита туташиб кетган. Эзгу ниятни кўзлаган умумхалқ ҳаракатлари ҳақида шу газетадан маълумот олишингиз мумкин, манглай терини оқизиб яратувчилик ишқи-ла яшаган стахановчилар, турсунойчилар, раҳматовчиларнинг содда ва самимий сиймоларини шу газетадан топишингиз мумкин.

«Иштирокиюн»нинг илк сони 800 нусхада чоп этилган бўлса, шу аснода унинг 255 та сони ёруғлик юзини кўрди. 1920 йил 12 декабрдан бошлаб Туркистон Компартияси Марказий Комитети ва Туркистон АССР Марказий Ижроия Комитетининг органи сифатида «Қизил байроқ» номи билан чиқа бошлади. 1922 йил 10 сентябргача «Қизил байроқ»нинг 218 сони чиқди, унинг тиражи 10 мингтага етди. 1922 йил 13 сентябрдан 1924 йил декабригача газета «Туркистон» номи билан чоп этилди ва жами 411 сони чиқди. Шундан сўнг газетага «Қизил Ўзбекистон» номи берилди. Бу ном билан газета узоқ йиллар чоп этилди. 1964 йил 5 июнга келиб унга «Совет Ўзбекистони» номи берилди. Бу даврга келиб мазкур даврий нашрни ҳақли равишда отахон газета деб аташарди.

1991 йилнинг 1 сентябри. Бу кун Ўзбекистон тарихида олтин ҳарфлар билан ёзиб қўйилган. Республикамиз мустақиллиги жаҳонга шу кунда эълон қилинган бўлса, «Ўзбекистон овози» номи ҳам айнан шу тонгда туғилди. Бой анъана ва меросга эга газета эндиликда республикада энг илғор сиёсий ташкилот — Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг, Президентимиз Ислом Каримов Раислик қилаётган партиянинг бош нашри сифатида чоп этилмоқда.

Бир мақолада 75 йиллик тарихни қамраб олиш ниҳоятда мушкул. Газета босиб ўтган йўлнинг мураккаб ва айни пайтда мароқли эканлигига шубҳа қилганлар унинг тахламларини варақлаб кўрсин. Ана ўшанда «Ўзбекистон овози» кундалик, ўтмиш қатида қолиб унутиладиган газета эмаслигига ишонамиз. Биз бугун мустақил Ўзбекистон тарихини яхлит, холис ўрганар эканмиз, «Ўзбекистон овози»сиз тасаввур этолмаймиз. Агар мен «Ўзбекистон овози» ўзбек журналистикасида энг катта кадрлар ўчоғи бўлган, десам, янги гап айтмаган бўламан.

Газетамизда авлодлар ўртасидаги муносабат яхши йўлга қўйилган. «Ўзбекистон овози»нинг мазмунли, таъсирчан чиқишига журналистикада суяги қотган фахрийдан кечагина дорилфунун таҳсилини олган ёш мухбиргача бирдай жон куйдиради. Мисол учун, Зиёд Исломович Есенбоев. Шу газетада ўттиз йил олдин ишлаб кетганлар. Ленин халқи шу идорада ишлаётгандай ўзларини масъул, деб биладилар. Отахон журналист газетанинг ҳар бир сонига ўз фикрларини билдириб, яхши чиқишларни қўллаб-қувватлайдилар, ишимизда озгина камчилик пайқасалар рўйирост юзимизга айтадилар. Иброҳим Раҳим, Мақсуд Қориев, Расул Раҳмонов, Султон Акбарий, Муҳиддин Жалолов, Тожибой Унабоев, Раҳматулла Исҳоқов, Эътибор Охунова, Тўлаган Нажмиддинов каби фахрийларимиз таҳририятимизга тез-тез ташриф буюриб, ўз муносабатларини билдириб турадилар. Уларнинг аксарияти партия ташкилотимиз ҳисобида турадилар. Буям яқинлигимиз рамзи бир аломат. Умуман катта авлод билан тотувлик, ўзаро ҳамжиҳатлик бу ерда азал-азалдан мерос бўлиб келган.

Айни пайтда таҳририятнинг умиди ёшларда. Ҳозирги туб ислоҳотлар фақат қатъиятли ёшларга таяниб, ишониб амалга ошириш мумкин. Айтайлик, масъул котибимиз Аслиддин Болиев — энди 27 ёшда. Ҳамдўстлик мамлакатида олий маълумот олган, унинг тасаввурида, айтиш мумкинки, эскича қарашлар, олдинги қолиплар йўқ. Ҳаётга ҳам, ўз вазифасига ҳам янгича талаблар асосида назар ташлайди. Норқобил Жалил, Ҳусан Эрматов, Соҳиб Салимов, куни кеча сафимизга қўшилган Эркин Эсиргадиев каби ёшлар, янги номлар ана шу даргоҳда кашф этилиб, тез орада эл танилишларига шубҳамиз йўқ. Ҳаётнинг ўзи олдинга қўяётган вазифаларни уддалашда тажрибали ҳамкасбларимиз билан бир қаторда ана шу ёшларимизга умид боғлаганмиз. Мен фаолиятимиздаги шу жиҳатни алоҳида таъкидлагим келади.

Ўзбек матбаачилигининг сарчашмаларида турган Асқар Абдураҳмонов, Фахриддин Йўлдошев, Анвар Носирхонов, Латиф Миртемиров, Соломон Могилевский, Тўлаш Музаффаров, Тавфиқ Абдураҳмонов, Бозорбой Эшонов, Орифжон Иброҳимов, Мирзоҳид Миршаропов каби ишчан ва серғайрат мутахассислар меҳнати, кўз нури, дил меҳри туфайли газета ўз ўқувчилари қўлига етиб бормоқда. Бундан бир неча йиллар муқаддам ҳозирги «Шарқ» концерни «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока», «Ўзбекистони Сурх» газеталарининг бирлашган нашриёти бўлганлигини эслатсам, кўп нарса англашилади.

Биз газетамизнинг ҳозирги номи 1991 йилнинг 1 сентябрида туғилганидан чексиз фахрланамиз. Бу кун — Ўзбекистон Республикасининг миллий байрами — Мустақиллик куни газетамиз «Ўзбекистон овози» номи билан ёруғлик юзини кўрди. Бу шунчаки икки сананинг тўғри келиб қолиши бўлмай, балки бунда чуқур рамзийлик бордир. Ўша кундан бошлаб Ўзбекистон мустақил бўлди. Бу истиқлол фарзанди — Ўзбекистон Халқ Демократик партияси эса ана шу газетага муассис бўлди. Биз ижодий жамоамиз номидан ҳам маънавий, ҳам иқтисодий мадад учун Халқ демократик партиясига, унинг раҳбариятига миннатдорчилик билдирамиз.

Азим СУЮН,
«Ўзбекистон овози» Бош муҳаррири.

Долзарб мавзуда суҳбат

ВАТАНГА ХИЗМАТ— ОЛИЖАНОБЛИК

Мамлакатимизнинг минглаб ёшлари мустақил Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари сафида Ватан ва халқ олдидаги фуқаролик бурчини муносиб адо этмоқда. Йигитларимиз хизматда интизомлилик, чидам ва матонат кўрсатиб, ҳарбий санъат сирларини пухта эгалламоқда, бошлиқлари ҳамда тенгқурларининг, ота-оналарининг эъзозига сазовор бўлмоқда. Таассуфки, баъзан армия хизматидан бўйин товлаш, қисмда аскарлик бурчини ўташ ва тенгқурларини беҳурмат қилиш, қисмни ўзбошимчалик билан ташлаб кетиш ҳоллари ҳам учраб турибди.

Биз Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ҳарбий судининг раиси, адлия полковниги Н. НОРПЎЛАТОВ билан шу хусусда суҳбатлашдик.

— Яқиндагина бир йиллиги умумхалқ байрами сифатида нишонланган Конституциямизнинг 52-моддасида, — дейди Нормейли Нортўраевич,—«Ўзбекистон Республикасини ҳимоя қилиш Ўзбекистон Республикаси ҳар бир фуқаросининг бурчидир. Фуқаролар қонунда белгиланган тартибда ҳарбий ёки муқобил хизматни ўташга мажбурдирлар», дейилган. Демак, мамлакатимиз ёшлари армия сафида сидқидилдан хизмат қилиб, эл-юрт олдидаги муқаддас бурчини виждонан ўташи даркор. Ҳарбий ёки муқобил хизматни адо этмаслик, қисмни ўзбошимчалик билан тарк этиш, хизмат жойларига қайтиб боришдан бўйин товлаш жиноят ҳисобланади. Бунинг учун жавобгарликнинг қонуний асослари белгиланган. Армиядаги ҳар қандай интизомсизлик, итоатсизлик, буйруқни бажармаслик жиноий жавобгарликка сабаб бўлади.

Масалан, шофирконлик оддий аскар Иброҳимжон Асқаров хизмат қилаётган қисмини тарк этгач, одамларга ёлланиб, уларнинг уйида ишлаб юрган. Бунинг учун у суд ҳукми билан жиноий жавобгарликка тортилди. Андижон вилоятининг Пахтаобод туманидан армия сафига чақирилган Тожимуҳаммад Тожибоев хизмат бурчини охирига етказмай қисмни ўз ҳолича ташлаб кетган, Пахтаобод тумани матлубот жамиятининг қурилиш цехига ишга кириб, хотиржам яшайверган. Тожимуҳаммад милиция ходимлари томонидан ушланиб, қисмига қайтарилди. Унга тегишли жазо берилди.

Оддий аскар Шоназ Маҳмудов эса Хоразм вилоятининг Қўшкўпир туманидан. Бу йигит ҳам армияни ўз ҳолича тарк этган, лекин кўп ўтмай отаси қисмга қайтарган. Шоназ бу қилмишидан тегишли хулоса чиқармай, қисмни яна ташлаб кетган. Оқибатда ҳарбий суд уни 3 йил муддатга интизом батальонига юборишга мажбур бўлди. Лекин ота-оналар орасида шундайлари ҳам борки, улар ўғлининг ножўя ҳаракатини кўра-била туриб, фарзанди тақдирига бефарқ қарайди. Қочоқ йигитдан мардикор сифатида фойдаланаётган, уни тегишли ҳужжатларсиз ишга қабул қилаётган кишилар топилаётганини айтмайсизми?

— **Ҳарбий хизматчи қисмни қачон ва қай ҳолатда ташлаб кетганида жиноят содир этган ҳисобланади?**

— Муддатли хизматдаги аскарнинг қисмдан ёки хизмат жойидан ўзбошимчалик билан кетиши, шунингдек, унинг қисмдан увольнение берилганда, ишга тайинланганда, кўчирилганда, командировкадан, отпускадан ёки даволаш муассасасидан узрли сабабсиз бир суткадан ортиқ, аммо уч суткадан кўп бўлмаган вақт давомида, ёки бир суткадан кам вақт бўлса ҳам уч ой ичида такроран хизматга вақтида етиб келмаслиги — шундай жиноят содир этилишига олиб келиши мумкин. Бундай ҳолларда у жиноят кодексининг 233-моддаси «А» бандига мувофиқ 3 ойдан 2 йилгача бўлган муддатга интизомий батальонига юбориш билан жазоланади. Агар бундай ҳаракатлар уч суткадан ортиқ, лекин бир ойдан ошмаган вақт давомида содир этилса, жиноят кодекси 234-моддасининг «А» банди билан 1 йилдан 5 йилгача озодликдан маҳрум этиш билан жазоланади. Бир ойдан кўпроқ муддат қочиб юрганлик учун шу модданинг «В» банди билан 3 йилдан 7 йилгача қамоқ жазоси қўлланилиши мумкин. Ҳарбий қисмни бутунлай қайтиб келмаслик мақсадида ташлаб кетиш — армиядан умуман бўйин товлаганлик ҳисобланади, бундай хатти-ҳаракат учун жиноят кодексининг 235-моддаси асосида оғирроқ жазо берилади.

(Давоми 3-бетда).

ШОИР ХОТИРАСИ АБАДИЙЛАШТИРИЛДИ

Чори Аваз ўзининг қисқагина умри давомида яратган асарлари билан адабиёт уйига бир ёрқин чироқ ёқиб кетган эканки, унинг шуъласи вақт ўтиши билан, айниқса, у туғилиб ўсган юрт ғузорликлар қалбида тобора равшанроқ нур сочаяпти.

Унинг «Тортилган камон», «Куз эртаси», «Куз япроқлари» номли шеърлар тўплами, «Бахтиёрлик шу эмасми?» адабий ўйлар ва эсселар, таржима китоблари адабиёт мухлисларига бир мерос бўлиб қолди.

Маълумки, шоир вафотидан сўнг ҳамқишлоқлари қишлоқдаги Коммунизм ўрта мактабини Чори Аваз номи билан аташга қарор қилишган эди. Туман ҳокимлиги қарорни тасдиқлагач, шоирга ёдгорлик ўрнатиш ҳаракатлари бошлаб юборилган эди. Қашқадарёлик ҳайкалтарош, милиция подполковниги Бахтиёр Анваров Чори Авазнинг бюстини яратди. Қўлида китоб тутган, бошидаги дўпписи ўзига ярашган шоирнинг ўйчан сиймосини акс эттирувчи бюст шоир номи билан аталувчи мактаб ҳовлисига у туғилган кун 11 декабрда ўрнатилди.

Ҳусниддин НУРИДДИНОВ.

Улар юртни суйдилар— юрт уларни сийлади

Термизда Сурхон воҳасининг икки ҳассос ижодкори — Раъно Узоқованинг 75, Теша Сайдалиевнинг 60 йиллик юбилейига бағишланган маросимлар бўлиб ўтди. Вилоят ҳокимининг қарорига биноан ўтказилган бу тадбирлар адабиёт байрамига, шеърият байрамига, халқимизга қайтаётган қадриятлар байрамига айланиб кетди.

Юбилей тантаналарида қатнашиш учун Ватанимиз пойтахти Тошкентдан таниқли юртдош шоир ва ёзувчилар, рассом ва олимлар Шукур Холмирзаев, Усмон Азим, Муҳаммад Раҳмон, Ҳуршид Даврон, Нодир Нормат, Эшқобил Шукур, Рўзи Чориев, Ҳасан Бўриев, Раъно Узоқованинг Самарқандда яшаётган қизи Раҳима Узоқова ва бошқалар ташриф буюрди.

Термиз мусиқали драма театрида бўлган тантанали йиғилишда вилоят ҳокими Жўра Норалиев шоира Раъно Узоқованинг ҳаёти ва ижоди ҳақида, ҳоким муовини Муҳиддин Абдуллаев Теша Сайдалиевнинг адабиётда қолдирган изи тўғрисида маъруза қилди.

Юбилей тантаналари Термиз Давлат дорилфунунида, Раъно Узоқова улғайган ва ишлаган Жарқўрғон туманидаги «Оққўрғон» жамоа хўжалигида, Денов туманидаги шоира номи билан аталувчи педагогика билим юртида давом этди.

Термиз шаҳридаги Теша Сайдалиев номли мактабда, «Сурхон тонги» вилоят рўзномаси биносида шоир хотирасига ўрнатилган мармар лавҳанинг очилиш маросими бўлди. Учрашувларда элу-юртни суйиб куйлаган унутилмас шоирлар ҳақида меҳмонлар, шеърият мухлислари, шогирдлар, дўсту-биродарлар тўлқинланиб сўзладилар, хотираларини ўртоқлашдилар. Уларнинг номи ва қолдирган маънавий мероси ҳамиша эл эъзозида бўлиши таъкидланди.

Таваллуд кунлари бир вақтда нишонланаётган иккала шоирнинг тақдири қайси бир маънода бир-бирига ўхшаб ҳам кетади. Улар ҳаётга, шеъриятга тез келиб, тез кетдилар. Раъно Узоқова 30—40 йилларда яшаб, ижод қилган. 31 йиллик қисқа умрида кўплаб ажойиб шеърлар, ғазаллар ва достонлар ёзиб қолдирган. Унинг дастлабки, ўзбек жангчиларига бағишланган «Мардона юринг» шеърий тўплами шоира ҳаётлигида 1942 йилда китоб бўлиб чиққан эди. Вафотидан кейин турли йилларда шоиранинг бир неча шеърий тўплами чоп этилди.

Теша Сайдалиев ҳам 40 йилгина яшади. Унинг «Туҳфа» деб номланган шеърий китоби 28 ёшида нашр этилган эди. Кейинчалик шоирнинг «Сурхон садолари», «Кўнгил гавҳари», яқинда эса «Ҳаёт ишқи» деб номланган шеърлари ва тугалланмаган драмасидан иборат китоби чоп этилди.

Қадимий Термизийлар диёрида кечган икки кунлик юбилей маросими чинакам адабиёт байрамига айланди. Юртнинг икки азиз фарзанди ёд олиниб, уларнинг руҳи поклари шод этилди.

Ч. ТЎХТАЕВ,
(ЎзА мухбири).

ЧОРТОҚ СУВИДАН ҚОЛИШМАЙДИ

Ўзбекистон Давлат геология ва минерал ресурслар қўмитаси мутахассислари Наманган туманининг Тошбулоқ қишлоғидаги марказий шифохона ҳудудида 2200 метр чуқурликда ҳарорати 47 даражадан ошадиган шифобахш сув топдилар.

Дастлабки маълумотларга қараганда, бу сув сифат жиҳатидан машҳур Чортоқ сувидан қолишмайди. Шунинг учун ҳам қидирув ишлари давом эттирилади. Харажатнинг катта қисмини туман хўжаликлари ўз зиммаларига олди.

(ЎзА мухбири).

«ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ» ДАСТУРИ АМАЛДА

ЖАМОА ХЎЖАЛИГИДА ГИЛАМ ЦЕХИ

Чортоқ туманидаги Навоий номли жамоа хўжалигида гилам ва палос чиқарадиган цех ишлай бошлади. Хўжаликнинг янги корхонаси 30 уй бекасини иш билан таъминлади. Цехнинг биринчи маҳсулоти янги йилда савдога чиқарилади, уни ҳамқишлоқлар арзон нархда сотиб олишлари мумкин.

Хўжаликда яқин орада трикотаж ишлаб чиқарадиган, сабзавот ва мевалар қуритиладиган цехлар очиш режалаштирилди.

ИШГА МАРҲАМАТ

Асака тумани Андижон вилоятидаги аҳоли энг зич жойлашган туман бўлиб, бу ерда иш билан таъминлаш доим долзарб муаммо бўлиб келган. Шу боисдан ҳам Солияхон Тошлонова номидаги жамоа хўжалигида пиллани қайта ишлаш, шунингдек, сабзавот ва мева консервалари ишлаб чиқариладиган цехларнинг ишга туширилиши муҳим воқеа бўлди. Натижада 170 киши доимий иш билан таъминланди. Мазкур хўжаликда дурадгорлик цехи, тегирмон, мойжувоз ҳам ишлаб турибди.

Туманнинг «Соҳибкор», «Навбаҳор» ва «Наврўз» жамоа хўжаликларида ҳам тикувчилик цехлари ва ғишт заводи қурилиб, янги иш жойлари яратилмоқда. Бу корхоналарда 200 киши, асосан ёшлар ишга жойлаштирилди.

КИЧИК КОРХОНАЛАР

Бўз туманидаги «Озод жамоа» хўжалигида барпо этилган кичик корхоналарда гилам ва кийим-кечак ишлаб чиқарила бошлади. Кечагина уйида ўтирган аёлларнинг анчагинаси иш билан таъминланди.

Хом ашё муаммоси ҳал этилгач, бу корхоналарда иш жойларини икки баравардан зиёд кўпайтириш мўлжалланмоқда. Шу билан бирга савдо тармоқларига чиқариладиган зарур моллар ҳам кўпаяди.

(ЎзА).

БИЗДАГИ ҚАШШОҚЛАР КИМЛАР? БУ СИР...

Кўп россияликлар тўйиб овқатланишмаяпти, пенсия ёшига етмай ўлиб кетишяпти

Яқинда таҳририят ходимларидан бири мендан: ҳар ҳолда Россияда кимларни камбағал дейиш мумкин?— деб сўраб қолди. Бу шунчаки берилган савол эмас. Унинг қизи ўқийдиган мактабда камбағал оилаларнинг болаларига муайян моддий имтиёз берилишини айтишган экан. Мана энди кўпгина ота-оналар имтиёз олиш учун ким ариза беришга ҳақлию ким камбағал ҳисобланади, деб бош қотиришяпти.

Аммо, бу саволга бирор аниқ жавоб йўқ. Россияда «қашшоқлик»нинг расмий чегараси белгилаб қўйилмаганини таассуф билан қайд этишга тўғри келади. Бу ҳақда ўтган йили ҳам, бу йил ҳам, олдинги йилларда ҳам кўп гапирилди, лекин бирор иш қилинмади. Тегишли фармоннинг лойиҳаси ҳукуматга қарашли турли кабинетларда ҳамон «сарсон». Айни пайтда мутахассисларнинг норасмий фикрича, турмуш кечириш учун зарур маҳсулотларнинг энг кам миқдорини қашшоқлик остонаси деб ҳисоблаш мумкин. Ана шу маҳсулотлар қаторига инсоннинг тириклиги учун зарур бўлган маҳсулотлар, моллар ва хизматларнинг энг кам миқдори киритилган. Тўғри, бу хусусда ҳам баҳслар бўлмоқда. Чунончи, энг арзон пойабзал зарурми ёки ямаш мушкул, эски, йиртиқ пойабзалдан фойдаланиш мумкинми? Уёғини сўрасангиз, пайпоқ билан қалиш кийиб, устидан ип билан боғлаб олса бўлаверади, фақат бундай вазиятни кўнгилдагидек деб аташ қийин.

Турмуш учун зарур маҳсулотларнинг энг кам миқдорини ҳисоблаш бобида меҳнат вазирлигида ишлаб чиқилган йўриқнома мунозарали бўлса ҳам, ҳар ҳолда овқатланиш, рўзғор буюмларидан фойдаланишнинг меъёрларига асосланган. Октябрь ойида мамлакатда турмуш кечириш учун зарур маҳсулотларнинг энг кам миқдори қиймати 32400 сўмни, ноябрь ойида — 37900 сўмни ташкил этди (табиийки, ҳар бир минтақада, ҳатто ҳар бир шаҳарда қашшоқликнинг ўз чегараси мавжуд бўлиб, бу чегара аниқ нарх-навога боғлиқ.

Бу — ҳақиқатан ҳам жуда камтарона дастурхон. Масалан, унда бир ойда 2,2 килограмм гўшт ёки бир кунда 13 грамм мол гўшти, 2,5 грамм қўй гўшти, 4 грамм чўчқа гўшти, 2,2 грамм колбаса, 48 грамм парранда гўшти истеъмол қилиш кўзда тутилган... Бу ачинарли граммларнинг маъноси шуки, инсон ўн кунда бир марта бир бўлак колбаса ейди. Бошқа маҳсулотлар ҳам кўп эмас — бир кунга 7 грамм сарёғ, 17 грамм ўсимлик ёғи, яримта тухум, бир ярим стакан сут тўғри келади... Бошқа маҳсулотларни санаб ўтирмайман, бусиз ҳам ҳамма нарса равшан. Ана шу арзимаган миқдордаги маҳсулотлар октябрь ойида мамлакат бўйича ўртача ҳисоблаганда тахминан 23 минг сўмни ташкил этди (энг кам миқдорнинг қолган қисми ашёвий моллар, хизматлар, солиқлар ҳамда аъзолик бадалларидир).

Россияда нечта одамда шу — энг кам миқдордаги пул йўқ? Россия давлат ҳисоб комитети узоқ вақт давомида биринчи марта (комитетнинг янги раиси Юрий Юрковнинг талаби билан) жамиятимиз табақаларга ажралишининг деярли тўла манзарасини тасвирлаб берди. Октябрь ойида 45 миллион фуқаро (ёки аҳолининг 30,3 фоизи), ноябрь ойида эса 49,1 миллион киши (33 фоиз) қашшоқлик бўсағасига келиб қолди. Бошқача қилиб айтганда, мамлакат аҳолисининг учдан бир қисми жон бошига яшаш учун энг кам миқдордаги маблағдан ҳам камроқ даромад олмоқда.

Аммо бу — умумий маълумотлар. Агар синчиклаб қаралса, октябрь ойида 14,3 миллион россияликнинг жон бошига тўғри келадиган даромади шунчаки эмас, балки 20 минг сўмдан ҳам камлиги маълум бўлади. Яъни, уларнинг даромади кунига икки грамм колбаса кўзда тутилган ва октябрь ойида қиймати 23 минг сўмга етган дастурхон учун ҳам етарли эмас. 1 миллиондан ортиқ фуқаронинг аҳволи эса жуда ночор. Улар октябрь ойида энг кам миқдорга нисбатан 3,5 баравар кам, яъни 10 минг сўмга қадар даромад олган.

Кунига 300—330 сўм нима бўлади? Тушлик овқатга ҳам етмайди. Бу одамлар тўла маънода оч-наҳор яшашмоқда, ахлат титишмоқда, садақа сўрашмоқда... Умуман, бу ижтимоий гуруҳ — 14,3 миллион киши ярим оч яшамоқда, ҳамиша тўйиб овқатланмайди. Чунки, энг кам миқдордаги озиқ-овқат маҳсулотларига ҳам пул етмайди, бошқа харажатлар тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. Камбағал оилаларнинг кўпчилигида томорқа борлиги, у ерда картошка, сабзавот, мева етиштирилаётгани ҳисобга олинган тақдирда ҳам — барибир, уларнинг моддий аҳволи жуда оғир.

Ёши ўн бешга етмаган боласи бор оилаларга жуда қийин бўляпти. Бу болаларнинг 40 фоизга яқини қашшоқ аҳволга тушиб қолган. Умуман, камбағаллар ва бойларга ажралиш жараёни ўз чўққисига чиқди. Ўн фоиз яхши таъминланган фуқаронинг даромади ҳозирги пайтда камроқ таъминланган шу миқдордаги кишиларнинг даромадидан ўн баравар кўпроқ (ўтган йилнинг охирида бу нисбат 7,5—8 баравар эди). Барча даромад эмас, фақат ўртача иш ҳақи ҳисобга олинадиган бўлса, тафовут тағин ҳам каттароқ — 26 баравар бўлади.

Бу рақамлар нималарни кўрсатмоқда? Аввало, жамиятдаги ижтимоий муаммоларнинг кескин тус олганлигини кўрсатмоқда. Яхши келажакка умид қилиб маҳрумлик ва қийинчиликларга ярим йил, бир йил, ниҳоят бир ярим йил чидаш мумкин, шундан сўнг ишонч тезда йўқола боради. Жамиятда ижтимоий ҳарорат кўтарила бошлайди.

Ишсизликнинг кўпайиб бораётгани ҳам норозиликнинг кучайишига сабаб бўлмоқда. Иш билан таъминлаш хизматининг хабарларига қараганда, мамлакатда ишсизлик кўпаймаётган, бир йил давомида эса ҳатто бироз қисқарган бўлса ҳам, ҳақиқий вазият бутунлай бошқача. Давлат ҳисоб комитети ҳақиқий рақамларни кўрсатишга журъат этди. Ишдан маҳрум бўлган ва фаоллик билан иш қидираётган шахслар бир миллион эмас, балки 3,8 миллион кишидан иборат. Халқаро меҳнат ташкилотининг аниқлаш тартибига кўра, улар ишсиз ҳисобланади. Бундай одамлар иқтисодий жиҳатдан фаол аҳолининг 5 фоизини ташкил этади. Ҳолбуки, Россияда атиги 750 минг киши (ёки аҳолининг 1 фоизи) расман ишсиз мақомига эга.

Яна 4 миллионга яқин фуқаро тўла иш билан банд эмас. Улар ҳам ишсизлар сафига қўшилади. Тўқимачилик саноати, трактор, қишлоқ хўжалик, дизель машинасозлиги, электротехника саноати корхоналарида барча ходимларнинг ярмига яқини қўшимча таътилдан фойдаланди ёки тўла бўлмаган иш ҳафтасига ўтказилди. Шундай қилиб, иқтисодий жиҳатдан фаол ҳар ўн нафар россияликдан бири ҳозир очиқдан-очиқ ишсиз ёки ишсизлик арафасида турибди. Бу — жуда юқори даража.

Назаримда, ҳисобот маълумотлари яқинда бўлиб ўтган сайловда «Россия йўли» блокининг мағлубиятини тўғридан-тўғри ёки билвосита изоҳлаб беради. Айни шу сабабли ҳам ислоҳотлар йўлида муайян ўзгартишлар киритиш, иқтисодиётнинг ички тузилишини самаралироқ қайта қуриш, ижтимоий сиёсатни кучайтириш зарур. Менимча, яқин вақт ичида «яшаш учун зарур маҳсулотларнинг энг кам миқдори ҳақида» фармон (сўнгра эса, кечиктирмасдан қонун ҳам) қабул қилиш дастлабки қадамлардан бири бўлиши керак. Қашшоқлик даражасини расмий равишда белгилаб қўядиган, аҳоли турмуш даражасига баҳо бериш учун ана шу кам миқдордан фойдаланадиган, ижтимоий сиёсатни белгилаб оладиган, фуқароларни ижтимоий муҳофаза қилишнинг федерал ва минтақа дастурларини амалга оширадиган пайт келди. Энг муҳтож кишиларга нафақа жорий этиш ва бу нафақани маҳаллий бюджет маблағи ҳисобидан тўлаш тўғрисидаги масала эса алоҳида кўриб чиқишга лойиқ.

Эндиликда, сайловдан кейин бошланадиган ишчан вазиятда ҳукумат шу ҳужжатларни тайёрлашни тезлаштиришига умид қилгимиз келади. Ниҳоят, энг ташвишли рақамлардан яна бирини келтираман. Шу йилнинг ўн бир ойида Россия аҳолиси 670 минг кишига камайди, туғилиш камайиб, ўлим кўпаймоқда. Бунинг устига, меҳнатга лаёқатли ёшда вафот этганлар салмоғи кўпаймоқда. Ҳозирги пайтда россияликларнинг 30 фоизи пенсия ёшига етмай ўлиб кетяпти, фуқароларнинг умри қисқариши кутилмоқда. Мутахассисларнинг ҳисобларига қараганда, ўртача умр кўриш яна икки йилга қисқаради ва 66 йилдан ошмайди. Бу — жуда ташвишли белги. Чорасини кўриш керак...

Виталий ГОЛОВАЧЕВ,
«Труд»нинг сиёсий шарҳловчиси.
(«Труд» газетасининг 1993 йил 21 декабрь сонидан олинди).

Ҳаёт ва қонун

Адолат қиличи кескир

«Иллат томирига ўт кетди»

(Боши 1-бетда).

Адолат юзасидан ҳар кимнинг қилмишига яраша «ҳақи»ни беришдан юқори инсонпарварлик бўладими? Уни адолат дейдилар. Адолат билан эса куч бунёд этилади. Буюк Темур бобомиз: «Куч — адолатдадир!» — деб бежиз айтмаганлар. Ўзи ҳам яшамай, ўзгаларга ҳам тинчлик бермайдиганларни қачонгача сийлаш мумкин ахир?! Ундайларга шафқат бўлмаслиги керак. Маълумингиз бўлсинким, фавқулодда чора — ўлим жазосига ҳукм қилинганларнинг кўпчилигига нисбатан ижро амалга оширилди...

Асосий Қонунимиз — Конституциямизнинг 24-моддасида «Инсон ҳаётига суиқасд қилиш энг оғир жиноятдир» деб кўрсатилган. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг амалдаги 22-моддасига асосан «ўлим» жазоси, яъни отиб ўлдиришни, келгусида у батамом бекор қилингунга қадар, фавқулодда жазо чораси сифатида давлатга қарши қаратилган жиноятлар, қастдан одам ўлдирганлик, шунингдек, ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа баъзи ўта оғир жиноятлар учун қўлланиш мумкинлиги кўрсатилган.

Ҳозирги пайтда республикамизда айбни оғирлаштирадиган ҳолатларда қасддан одам ўлдириш жиноятларини содир қилган шахсларга нисбатан ўлим жазосини асосли равишда қўллаш амалиёти мавжуд. Аммо судларнинг бу тур жазоси дарҳол ижро этилмайди. Чунки қонун талаби бўйича бундай жазога маҳкум этилган шахс авф этишни сўраб, Ўзбекистон Республикаси Президентига мурожаат этиш ҳуқуқи берилган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 93-моддасининг 20-бандига асосан Ўзбекистон Республикасида судланган фуқароларни, шу жумладан ўлим жазосига ҳукм этилганларни афв этиш ёки ўлим жазосини озодликдан маҳрум этиш жазосига алмаштириш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Президентига берилган.

— Прокуратура ходимлари уюшган жиноятчилар, рэкетчилар, мафиячиларга қарши курашда, уларнинг таг-томири билан қуритишда қандай ишларни амалга оширмоқдалар?

— Мустақил Ўзбекистон Республикаси инсонпарвар, демократик ҳуқуқий давлат қуриш сари одим ташлади. Бу борада талай тадбирлар амалга оширилди ҳам: уюшган жиноятчилик, иқтисодий қўпорувчилик, ўғрилик, босқинчилик, рэкет ва бошқа кўринишдаги турли жиноятларга шафқатсиз зарба берилаётир. Аҳоли осойишталигини муҳофаза қилиш, жумҳурият иқтисодиётига зимдан қилинаётган ҳар қандай ҳамлаларни илдиз-илдизигача қўпориб ташлаш йўлида прокуратура, Ички ишлар вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар масъулиятни чуқур ҳис этиб ишламоқдалар.

Президентимиз халқимизнинг осойишталигига ва иқтисодий ривожланиш йўлида жиддий хавф туғдираётган уюшган жиноятчиликнинг таг-томири билан қўпориб ташлаш юзасидан барча ҳуқуқни ҳимоя қилиш органларига тегишли топшириқ ва йўналиш берди. Андижон, Самарқанд, Сурхондарё, Жиззах, Фарғона, Тошкент вилоятлари, Тошкент шаҳри ва бошқа ҳудудларда макон қуриб олган жиноятчи гуруҳларни тугатишда халқимиз вакилларининг тобора кўпроқ иштирокидан мамнунмиз.

Прокуратура томонидан ўтказилаётган текширишларда жиноятчиларга ҳомийлик кўрсатаётган айрим амалдорлар, қонунсиз йўл билан иш тутаётган давлат, жамоат ташкилотлари, маҳаллий ҳокимиятлар, шунингдек қонун бузилиши ҳолатларини бартараф эта олмаган ва уларга нисбатан давлат таъсирини кўрсата олмаган, қонуний чоралар кўра билмаган айрим маъмурий органларнинг ҳамда назорат ташкилотларининг нўноқ ходимлари аниқланди.

Ўзларини «қонундаги ўғри», «шуҳрат қозонган», «таниқли шахс» қилиб кўрсатиб ва жиноятчилик билан фаол шуғулланиб келган ўнлаб жиноятчилар тўдаси ҳамда улар атрофида ўралашиб қолган мингдан ортиқ кимсалар қўлга олиндилар. Жиноятчилар тўдасига раҳнамолик қилаётган турли масъул ва мансабдор шахслар билан ҳам ҳисоб-китоб қилишга тўғри келди. Юқорида таъкидлаганимиздек, бу мураккаб ишда аввало қонун, адолатли ҳокимият, қолаверса, меҳнаткаш халқ биз томонда эканлигини ҳис қилиб турибмиз. Республика прокуратураси ходимлари Ички ишлар вазирлиги ҳамда Миллий хавфсизлик хизмати ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар билан ҳамкорликда жорий йилда уюшганлик белгиларига эга бўлган мингдан ортиқ жиноий гуруҳлар фаолиятига барҳам берилди. Улар таркибига кирган қарийб 3 мингдан ортиқ шахс жиноий жавобгарликка тортилди. Қамоққа олинганлар орасида жиноятчилар дунёсининг юздан ошиқ «етакчиси» бор. Улардан Андижон вилоятида Ҳолдор Исмоилов бошчилигидаги жиноий гуруҳ қўлга олинган бўлиб, бу гуруҳ турли совуқ қуроллар билан қуролланиб, Фарғона водийси ҳудудларида ўта оғир жиноятларни содир қилган. Улар жиноий йўл билан мўмай пул ишлашни мақсад қилишган ва уни амалга оширишда собиқ СССРнинг турли бурчакларидаги жиноий гуруҳлар билан алоқада бўлишиб, улар ёрдамида кўплаб жиноятларни содир қилишган.

Тошкент вилояти ва шаҳрида Равшан ва Расул исмли ака-ука Аҳмедовлар, Х. Б. Тошев, Я. А. Ҳасанов, В. Гусев, М. Қурбонов, Г. П. Мавридов, Н. И. Факеев, Б. Ж. Мирусмонов ва Ф. М. Қурбоновлардан иборат жиноий унсурлар қўлга олиниб, уларга ўлим жазоси белгиланди.

Самарқанд вилоятида ака-ука Аҳмедовлар каби газандалар уяси фош этилди. Жиноий гуруҳ аъзолари одил суд олдида қилмишларига яраша жавоб бермоқдалар.

Уюшган жиноятчиликка қарши курашда, аввало унинг томир отишига сабаб бўлаётган шароитларни бартараф этишга, жамиятда ижтимоий адолат тамойилларини қарор топтиришга алоҳида эътибор қаратилди. Амалга оширилган тадбирлар жиноятлар ўсиши меъёрини бирмунча пасайтирди. Айрим турдаги жиноятларни эса камайтирди.

— Бўритош Мустафоевич, ўзингизга маълумки, терговорганлари ва суд органлари бугунги кунда ҳам эски қонунлар асосида ишлашаяпти. Замон ўзгараяпти, одамлар ҳам. Аммо қонунлар эски. Қачон ҳуқуқ посбонлари янги қонунлар билан ишлайди?

— Кечирасиз, менимча, сал ошириб юбордингиз шекилли. Ўзбекистон Республикаси ҳаётида янги ижтимоий-сиёсий ўзгаришлар юз берди. Муҳим тарихий воқеалар содир бўлди. Жумладан, республикамиз Асосий Қонуни — Конституцияси халқимиз ҳаётидаги сиёсий, ижтимоий ва мустақиллик йўлида эришилган ютуқларни ифода этиб, биринчи моддасида: **«Ўзбекистон — суверен демократик республика»** деб эълон қилди ва чинакам мустақилликка асос солди.

Маълумки, Конституция ижтимоий ҳаётнинг турли соҳаларидаги амалий ва кундалик турмушда юз берадиган масалаларни ҳал қилиб берувчи қонунларнинг, ҳуқуқий ҳужжатларнинг манбаи ҳисобланади. Ҳозирги долзарб масалалардан бири, Конституция асосида янги қонунлар ва Кодекслар ишлаб чиқишдир. Бу соҳада иш олиб борилаётир ва яқин кунларда поёнига етказилади. Кодекслар Конституциянинг устунлари дейилса, муболаға бўлмайди. Чунки Конституцияга асосланган, фуқароларга берилган шахсий, мулкий, сиёсий ҳуқуқ эркинликлар Кодекслардаги махсус моддалар, қоидалар орқали ва улар воситасида амалга ошириладиган ва муҳофаза қилинади. Ҳозирги кунгача амалда бўлган Фуқаролик Кодекси 1963 йилда қабул қилинган бўлиб, айрим ўзгартиришлар билан амалда қўлланилиб келинмоқда. Ана шу ва бошқа Кодексларимизга ҳозирда жиддий ўзгартиришлар киритиш устида ҳуқуқшуносларимиз иш олиб бормоқда ва яқин кунларда бу дастурлар билан жамият қуроллантирилади.

Зикр этилган Кодекс лойиҳаларини тайёрлашда халқаро тажрибалар, бозор иқтисодиёти талабларига мос замонавий қоидалардан кенг фойдаланилаётганидан бохабарман.

— Прокуратура ҳақида Қонун қабул қилинди. Бугунги кунда у ҳаётга қандай тадбиқ қилинаяпти?

— 1992 йилнинг 9 декабрида «Прокуратура тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди. Чунки, фуқаролар қонуний манфаатларининг ҳуқуқий кафолатини таъминлаш муҳим конституциявий принцип давр талабига айланган республикага ўз прокурори ва қонун ижросининг назоратини таъминлашга идора зарур эди.

Конституциянинг 120-моддасига кўра, **«Ўзбекистон Республикаси прокуратура органлари ўз ваколатларини ҳар қандай давлат органлари, жамоат бирлашмалари ва мансабдор шахслардан мустақил ҳолда, фақат қонунга бўйсуниб амалга оширадилар»**, дейилади. Прокурорлар ўз ваколатлари даврида сиёсий партиялар ва сиёсий оқимлардан ҳоли қилиниши ва барча ҳуқуқ посбонларининг қонун асосида эркин ҳаракат қилишининг қонуний кафолатланиши, ҳуқуқ-тартибот органларига кўплаб ёш, ғайратли, пок ходимларнинг ишга қабул қилиниши ходимларимизнинг масъулиятини ошириш борасида республика прокуратурасида кўплаб самарали ишларни амалга оширди. Прокуратура ўз фаолиятини мунтазам матбуотда, радио ва телекўрсатувларда ёритиб бормоқда. Сўнгги вақтларда жойларда, меҳнат жамоалари орасида қонунларни ва Президентимиз Фармонларини тарғиб қилиш борасида ҳам жуда катта ишлар амалга оширилди. Хуллас, прокуратура ишлаяпти.

— Прокуратура соҳасида ишлаётган ходимларингиздан кўнглингиз тўқми?

— Республикамизда иқтисодий ва ижтимоий муносабатларнинг таркиб топиши ҳамда ривожланишидек янги ва мураккаб жараёнлар бормоқда. Давр вазифаларини муваффақиятли амалга оширишнинг муҳим омилларидан бири кадрларни тўғри танлаш, тайинлаш ва тарбиялашдан иборат. Таъкидлашим лозимки, аксарият прокурор-терговчи ходимлар қонунчиликни мустаҳкамлаш ишларини талаб даражасида амалга ошириб, намунали фаолият кўрсатмоқдалар. Шу билан бирга кадрлар билан ишлашда камчиликларимиз ҳам йўқ эмас.

Андижон, Сирдарё, Сурхондарё, Самарқанд, Бухоро вилояти прокурорларининг иш фаолиятларида кўплаб жиддий ва хато-камчиликларнинг мавжудлиги гап билан иш, режа билан натижа бирлиги йўқолиб, мўлжалланган тадбирлар ҳаётга тадбиқ қилинмасдан қолганлиги, мазкур вилоятларда баъзан қонунчилик устидан назорат заифлашувига, жиноятчилик ошишига олиб келган.

Прокуратуралар фаолиятидаги бу каби нуқсонлар жойлардаги кадрларни танлаш ва тарбиялаш ишида йўл қўйилган хато ҳамда камчиликлар билан бевосита боғлиқ бўлиб, ҳамма вақт ҳам раҳбар лавозимларга тайинлашда ходимларнинг билим савиясига, иш қобилияти ва шахсий фазилатларга етарли эътибор берилмай, шошма-шошарликка, маҳаллийчиликка йўл қўйилган. Бу бизнинг ўтмишдаги айбимиз, уни тан оламиз.

Хатоларни тўғрилаш учун вилоят прокурорлари, ўринбосарлари ва бошқа раҳбарлардан 6 таси, шаҳар ва туман прокурорларидан 23 таси лавозимидан озод қилинди. 28 нафар прокурор-тергов ходими прокуратура органларидан батамом бўшатилди.

Биз бугун прокуратуранинг барча тармоқларига етук, ўз нуқтаи назарида тура оладиган, ҳалол ва виждонли, қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботини мустаҳкамлаш дастурларини ҳаётга ижобий тадбиқ эта оладиган ходимларни тайинланишига эришишни талаб қилмоқдамиз.

Касб-маҳоратини ошириб бориш, амалий масалаларни ҳал этишда қатъиятлик кўрсатиш, маҳаллийчилик таъсирини енгиб, қонунни ҳар қандай бузилишларига нисбатан муросасизлик билдириш қобилиятлари ходимларга баҳо бериш мезони деб белгилаганмиз.

Прокуратура ходими деган юксак номни бадном қиладиган ҳатти-ҳаракат ва қонунчиликни бузиш прокуратура органларида ишлашга лойиқ келмайдиган ҳолат деб ҳисобланмоқда.

Биз прокурор-тергов ходимларининг қонунчилик, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш борасидаги масъулиятини ошириш, улардан бурчга садоқат, ватанпарварлик ва ташкилотчилик ҳислатларини тарбиялашда синовдан, аттестация қилишдан кенг фойдаланаяпмиз.

Умуман, кадрларимизнинг асосий кўпчилиги сидқидилдан меҳнат қиладиган, виждонли, ҳукуматимиз қарорлари ва Президентимиз Фармонларини тўғри тушунадиган ҳамда уни ҳаётга тадбиқ қила оладиган ходимлардан иборат. Мен раҳбар сифатида ходимларимизнинг кўпчилигига ишончим баланд. Аксариятдан кўнглим тўқ бўлмаса ишлашдан натижа бўлмайди, биз эса ишлаяпмиз...

Суҳбатдош:
З. МАМАДАЛИЕВ.

ВАТАНГА ХИЗМАТ — ОЛИЖАНОБЛИК

(Боши 2-бетда).

— Баъзи ёшлар ҳарбий хизматдан бўйин товлашининг сабаби нимада?

— Бунинг асосий сабабларидан бири — уларнинг Қуролли Кучлар сафида хизмат қилишга етарли тайёр эмаслиги. Текширишлардан маълум бўлишича, шундай йигитларнинг 30 фоизидан ортиғи ота-онасини соғинганини, 18 фоизи уйидагиларга моддий ёрдам кўрсатмоқчи эканини, 9 фоизи эса хизматдошлари билан жанжаллашиб қолганини баҳона қилиб кўрсатган.

Қуролли Кучлар сафида содир этилган ҳар қандай ножўя ҳаракат, у ким томонидан амалга оширилишидан қатъи назар, оқибатсиз қолдирилмайди.

Тўғри, Қуролли Кучлар сафида хизмат қилиш осон эмас. У ерга дам олиш учун борилмайди. Армиянинг ўзига яраша қонун-қоидалари, оғирликлари, муаммолари ҳам бор. Армияни ёшларнинг чиниқиш мактаби, деб бежиз айтмайдилар-ку.

Ҳозир армия ёшидаги фуқароларни навбатдаги ҳарбий ва муқобил хизматга чақириш давом этмоқда. Чақирувнинг муваффақиятли ўтиши кўп жиҳатдан шу кунларда амалга ошириладиган тадбирларга боғлиқ. Чунки, ҳарбий қисмни ёки хизмат жойини ташлаб кетиш ҳоллари одатда армия ҳаётининг дастлабки олти ойи мобайнида содир этилади. Бу масъулиятли тадбирни уюшқоқлик билан ўтказиш республика Мудофаа вазирлиги билан бир қаторда жойларда ҳокимликлар, ёшлар ташкилотлари, маҳалла қўмиталари ва кенг жамоатчиликнинг саъй-ҳаракатига ҳам боғлиқ. Бу борада ҳокимликлар қошидаги мутасадди комиссиялар масъулиятини янада кучайтириш лозим.

Халқимизда «Ватан қадрини билмаган ўз қадрини билмас, Ватанга келган — иймонга келар» деган ажойиб нақл бор. Ватаннинг қадрини билиш, она юртга хизмат қилиш, унинг манфаати билан яшаш ҳар бир фуқаронинг, айниқса ёшларнинг муқаддас бурчидир. Зотан, келажак — ёшларникидир!

Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бир йиллигига бағишланган тантанали йиғилишда шундай деди: Ватанни севмоқ — иймондандур, пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳис-саломнинг ана шу мухтасар каломларида инсон ҳаётининг мазмун-моҳияти, унинг фазилатлари, яшаш тарзи ва мақсади ифода этилган.

Агар шу улуғ фазилат барчамизнинг онгимиздан, қалбимиздан жой топса, муқаддас ақидага айланса, ана шундагина олдимизда турган буюк мақсадларга эришмоғимиз мумкин.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзА мухбири.

Мамлакатимиз истиқлолга эришгач пойтахтимизда амалга оширилаётган ҳар қандай янгилик ва самарали тадбир дарров элнинг кўзига ташланмоқда.

Тошкент шаҳри Давлат Автомобил Назорати Бошқармасида шаҳардаги ижтимоий-сиёсий вазият ва ўлкамизнинг иқтисодиёт талабларидан келиб чиққан ҳолда иш уч сменада ташкил этилган.

Жорий йилнинг ўн бир ойида пойтахтда 2104 та йўл ҳаракати қоидаларини бузиш содир этилиб, унда 197 киши бевақт ҳалок бўлган ва 2360 та одам тан жароҳати олган. Ҳолбуки, ўтган йили 2240 та шундай ҳодиса содир бўлиб, уларда 237 та одам ҳалок бўлган ҳамда 2588 киши турли даражада тан жароҳати олган эди.

Лекин ҳамон маст ҳолда машина бошқариш ҳоллари кўплаб учраб турибди. Бинобарин, ўн бир ой ичида 200 минг киши маст ҳолда ДАН назоратчилари қўлига тушган.

СУРАТЛАРДА: Ташкил этилганига унча кўп бўлмаган биринчи экология постида милиция кичик сержанти Раҳимжон Йўлдошев томонидан ҳар куни 50—60 автомобиль кўрикдан ўтказилиб шаҳар ҳавоси тозалигига ҳисса қўшилмоқда; навбатдаги топшириқ.

К. ЎЛМАСОВ олган суратлар.

ҚИЁФАСИНИ ЙЎҚОТГАН КИМСА

Республика прокуратурасига келаётган кунлик хабарлар ичида Самарқанд вилоят прокуратурасидан келган ноҳуш хабар нафақат қонун посбонларини, балки бу ҳақда эшитаётган ҳар кимсани ҳайратга солмасдан иложи йўқ эди.

Махсус хабарда Самарқанд вилояти, Қўшработ туман марказидаги С. Раҳимов кўчасининг 55-сонли уйида яшовчи фуқаро Саманкулов Рафик 1992 йил 22 декабрь куни кеч соат 22 ларда турмуш ўртоғи Саманкулова Маржонни ва 5 нафар фарзандининг кўксига пичоқ уриб ўлдирганлиги маълум қилинган.

Самарқанд вилоятида бундай оғир жиноят роса 10 йилдан бери юз бермаганди...

Вилоят прокуратураси раҳбарияти ушбу жиноят ишини зудлик билан, сифатли тергов қилишлик мақсадида, вилоят прокуратурасининг ишбилармон, катта тажрибага эга бўлган тергов бўлими бош терговчиси Рустамжон Рауповга топширди.

У ишни жиноят содир бўлган жойни қайта кўздан кечириш, айбдорликда гумон қилаётган Саманкуловни ҳимоячи билан таъмин этиш, гувоҳларни сўроқ қилиб, иш юзасидан керакли далиллар тўплашдан бошлади. Ўтказилган сифатли тергов ҳаракатлари натижасида Саманкулов Рафик ўз айбини бўйнига олишга мажбур бўлди.

Саманкулов Рафик турмуш ўртоғи Маржонни ўтган-кетгандан рашк қиладиган одати бор эди. Маржон Қўшработ туман касалхонасининг жарроҳлик бўлимида санитарка бўлиб ишларди..

Ҳар галгидек 22 декабрь куни Рафик яна маст келди. Ўша куни у одам қиёфасидан чиққан, маҳлуқдан фарқи йўқ ҳолатда эди.

Маржон болалари кечки овқатдан кейин уйқуга кетганлигини кўриб, ўзи ҳам қўшни хонага чиқиб, турмуш ўртоғи Рафикни бироз кутди. Унга олиб қўйган овқат совиб қолмаслиги учун иссиқ жойга қўйди ва турмуш ўртоғини кута-кута уйқуга кетди.

Соат 22 ларда уйига кириб келган маст ота ширин уйқуда ётган турмуш ўртоғи Маржонни бир неча маротаба уриб, хушсизлантиради, кейин эса пичоқ билан унинг кўкрак қисмига икки маротаба бор кучи билан уриб, ваҳшийларча ўлдиради.

Кўзи қонга тўлган Рафик бу билан чекланиб қолмасдан, қўшни хонада ётган ширин тушлар оғушида бўлган гўдакларни раҳмсизларча кўксига пичоқ уриб ўлдира бошлайди.

Рафик гўёки дўзах оралаб юраётган маҳлуқ каби аранг акаси Саманкулов Рашиднинг уйига боради ва — «уйидагиларни тинчитдим, уларнинг ўликлари сасиб ётмасин», деб айтиб орқасига қайтади.

Рафик анойилардан эмас эди. У қилмишларининг оқибати нима бўлишини сезарди. Қонун олдида жавоб бериш осон кечмаслигини сезди шекилли, қотиллиқ содир қилган пичоқ билан ўзига ҳам пичоқ урди. Лекин ўзига келганда жон ширинлик қилди шекилли тирик қолди. Қўл томирини кесди, ёмонга ўлим йўқ деганларидек тиббий ёрдам натижасида тирик қолди.

Самарқанд вилоят судида Х. Баҳрамов раислигида Р. Саманкуловга тегишли бўлган жиноят ишини ҳар томонлама объектив кўриб чиқилди. Унга ўлим жазоси берилди. Зеро бундай инсон қиёфасини йўқотган кимсага бундан бошқа жазо йўқ.

Т. МУҲАММАДАЛИЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРОКУРАТУРАСИ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

ҚАТЪИЙ ЧОРАЛАР КЎРИЛАДИ

Ўзбекистон Республика[си]
Президенти И. А. Каримо[в]
нинг шу йил 9 октябр[ь]
халқ депутатлари Сирда[рё]
вилояти Кенгашининг на[в]
батдан ташқари сессияси[да]
сўзлаган нутқида, Сирда[рё]
мисолида жамиятимиз[да]
мавжуд бўлган жидд[ий]
камчиликлар, олға силжи[ш]
ларга тўғоноқ бўлиб турга[н]
лоқайдлик, хизматдаги с[...]
истеъмоллар, хўжасизли[к]
кадрлар танлашдаги жи[д]
дий хатоларнинг туб и[л]
дизи очиб ташлаган э[ди]
Президентимизни ҳуқуқ[ни]
муҳофаза қилишга қар[а]
тилган идоралар номи[га]
айтган танқидий мулоҳаз[а]
лари асосида жойлар[да]
нуқсонларни бартара[ф]
этишга қаратилган кенг к[у]
ламдаги тадбирлар ишл[аб]
чиқилган ва амалга ош[и]
ришга киришилган эди. [...]
борада Ўзбекистон Респу[б]
ликаси прокуратураси [...]
Ички ишлар вазирлиги [...]
зимларида ҳам талайги[на]
ишлар амалга оширилди.
Амалга оширилаётга[н]
тадбирларни назарига и[...]
маган Хоразм вилояти У[р]
ганч шаҳар Ички ишл[ар]
бўлимининг терговчи[си]
милиция капитани Султо[н]
бой Султонов Урганч ш[а]
ҳар бозорида қассоб бўл[иб]
ишловчи Бозорбой Бобо[ж]
новдан 200.000 «сўм-купо[н]
ва Туркманистоннинг [...]
манатини пора тариқаси[да]
олаётганида ушланган.
Хоразм вилоят прокур[а]
тураси томонидан бу ҳо[ди]
са юзасидан ҳозирда жи[но]
ят иши қўзғатилиб, СЎМ-
КУПОН ва Туркманист[он]
нинг манатини вилоятда [...]
ринчи бўлиб пора тариқа[си]
да олган, олғир Султон[бой]
Султоновга нисбатан терг[ов]
олиб борилмоқда.
Фарғона вилоятининг М[ар]
ғилон шаҳрида истиқом[ат]
қилувчи, ҳайдовчи Эрк[ин]
Холмирзаев ўз уйида пу[...]
ти камаридан бўлган ўғ[...]
Равшан Холмирзаевни кў[к]
рагига пичоқ билан ур[иб]
ўлдирган бўлса, Тошке[нт]
вилоятининг Пскент т[у]
мани «Ўзбекистон» давл[ат]
хўжалигида яшовчи Н[и]
кита Маликин ўз уйи[...]
куёви Александр Энгел[ни]
роса ичириб, маст қил[иб]
ҳолда ўзида бўлган [...]
милтиғи билан бир эм[...]
икки маротаба отиб ўлд[и]
ган. Аниқланишича [...]
ҳам анчагина ароқни [...]
ғилдонига уриб олган эк[ан].
Республика прокуратур[а]
сига келган хабарлар с[...]
ҳисоб қилинганда, жумҳ[у]
риятимизда 30 ноябрд[ан]
то 1 декабрга қадар [...]
та жиноят содир қилинга[н]
лиги қайд этилган. Про[ку]
ратура ва Ички ишлар [...]
димларини амалга ошир[...]
ишлари натижасида [...]
жиноят ўз вақтида очилг[...]
бу умумий жиноятнинг [...]
фоизини ташкил қилади. [...]
ган жиноятларни очиш [...]
аниқлаш борасида теги[шли]
ишлар олиб борилмоқда.
Қайд этилган жиноятл[ар]
ичида, Тошкент шаҳар, [...]
бир Раҳимов тумани, [...]
17—18 мавзеси 14 хонад[он]
да яшайдиган ва «бир[...]
жойда фойдали меҳнат [...]
лан машғул бўлмаган Э[...]
ард Яновский номаъл[ум]
шахслар томонидан к[...]
рагидан отиб ўлдирилг[ан]
лиги туман ҳуқуқ посб[он]
ларини бироз ўйлантириш[га]
мажбур қилди.
Туман прокуратураси [...]
ички ишлар органларин[инг]
жиноятни фош этиш бо[ра]
сида амалга оширган [...]
бирлари натижасида жи[но]
ятни ҳеч қаерда ишлама[й]
диган, 1960 йилда туғ[ил]
ган Анвар Шафигулин [...]
дир этганлиги аниқлан[...]
Анвар жабрдийдага қўш[ни]
бўлиб яшаб келган. Ҳоз[ир]
да юқоридаги иш юзас[идан]
ҳам тергов олиб борил[моқ]
да. Жиноятчи қонун ол[ди]
да жавоб беражак. Ши[...]
айтсалар керакда уй ол[ма]
қўшни ол деб.

М. ТОШТЕМИРО[В],
Республика прокурату[ра]си матбуот марказ[и] ходими.

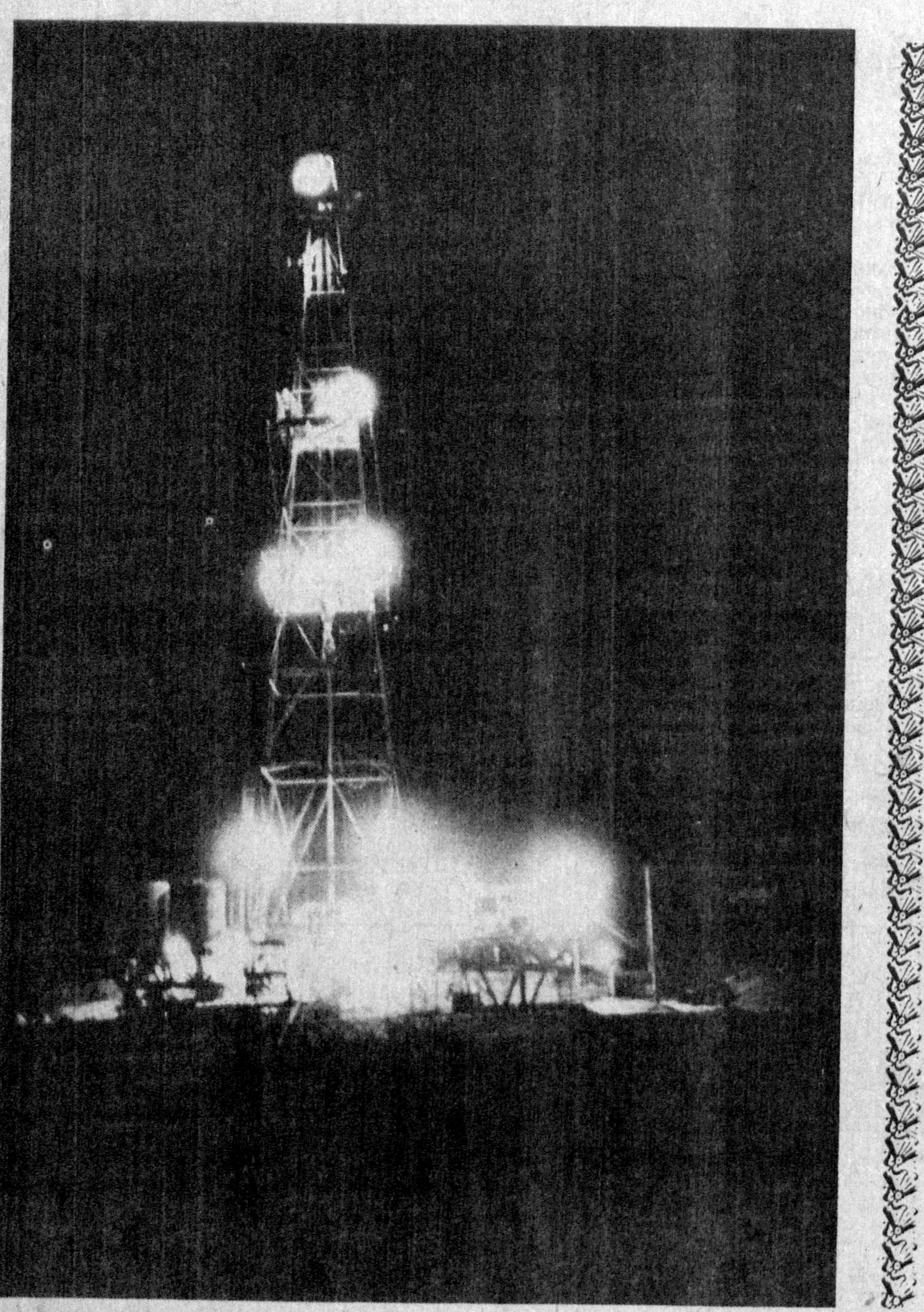

Ҳозирги кунда «қора олтин» дея аталган нефтнинг қадри жаҳон бозорида янада ошяптики, асло камаймаяпти. Шу боис ҳам сўнгги йиллардаги кўпгина мамлакатларда қон тўкилаётганлиги ҳам сир эмас. Қисқаси нефть давримиз учун сув ва ҳаводек зарур хом ашё.

Президентимиз кўп йиғинларда «Кўкдумалоқ — давлатимиз келажаги» деб бекор айтмаяпти. 1995 йилда республика бўйича 8 миллион тоннадан ортиқ нефть маҳсулотлари ва конденсати тайёрланса, шунинг олти миллиони Кўкдумалоқ нефть конларидан олинади.

Шу кунларда бу ерда 25 дан ортиқ бурғулар ер остидаги нефть заҳираларини изламоқда. Ҳозирғача 15 дан ортиқ нефть заҳиралари қазилиб қайта ишлашга тайёрлаб қўйилди. Бу ишда айниқса, Муборак газ ва нефт конларини бурғулаш бошқармаси катта ишларни амалга оширмоқда.

СУРАТДА: Кўкдумалоқнинг кўкка бўй чўзган нефт миноралари.

Ш. ШАРОПОВ сурати (ЎзА).

Заҳириддин Муҳаммад Бобур ёди

(Боши 1-бетда).

дамжолари бўйлаб сафар- бориб келди. Афғонистон, кистон, Ҳиндистон, Эрон, ркия, Сурия, Иордания, удия, Бирлашган Араб мирликлари каби мамлакат- рда бўлган экспедиция золари Бобур ва бобурий- р меросини ўргандилар, мматли маълумотлар тўп- дилар, видео ва кино- льмлар тайёрладилар. Бо- рнинг Қобулдаги қабри- , Аградаги мақбарасидан проқ келтирилиб, Анди- нинг Боғишамолида инг рамзий қабри ташкил илди.

Бобурнинг 510 йиллиги носабати билан, айниқса, дижонда кўп иш қилинди. ғишамолда уч юз гектар и эгаллаган Бобур номи- и миллий боғ қурилди. қа кираверишдаги арк, р-музей, шоирнинг сий- и... Буларнинг ҳаммаси сак дид, буюк шоиримиз- нисбатан чексиз ҳурмат- юз туйғуси ила бунёд лган, безатилган.

Андижон 17-18 декабрь лари тўйхонага айланди. ерга республикамизнинг ча вилоятларидан, қўшни ғизистон ва Тожикистон- меҳмонлар келди. Бобур таналари муносабати би- корхоналарда, олий ўқув ларида учрашувлар, бо- хонликлар ўтказилди. Му- вирларнинг кўргазмалари кил этилди. Бу тадбир- да Саид Аҳмад, Шукрул- Пиримқул Қодиров, Аб- ла Орипов, Сабоҳат мжонова, Фозила Сулай- ова, Ҳалима Худойбер- ва, Муҳаммад Али, Мир- Кенжабек ва бошқа адиб- , олимлар иштирок этди- .

8 декабрь куни Андижон- г Бобур номи билан ата- чи майдонида карнай-сур- садолари остида улуғ римизга ўрнатилган ҳай- инг тантанали очилиш осими бўлди. Ҳавонинг ғлигига қарамай, май- га минглаб одамлар, Бо- ижодининг мухлислари ланди. Мустақиллигимиз республика раҳбарияти борaётган сиёсат ту- ли мана шундай байрам ўтказилаётганидан мам- лик бу ерга ташриф бу- анларнинг чеҳрасида акс турибди.

итингни Андижон вилоя- иг ҳокими Қ. Обидов Республика бош вази- иг биринчи ўринбосари Қўрабеков нутқ сўзлади. устақиллигимиз туфайли ий қадриятларимиз тик- ётгани, биргина шу йил- нинг ўзида бу борада бир неча тарихий ишлар қилинғани, бу масалага Президентимиз алоҳида аҳамият бераётгани хусусида гапирди. Чиндан ҳам бу йил рамзий маънода темурийларнинг юртига қайтиши бўлди, дейиш мумкин. Амир Темурга, Улуғбек ва Бобурга ҳайкал ўрнатилиши шундан далолат беради.

Шоирлар — Эркин Воҳидов, Турсуной Содиқова ҳам қалб сўзларини изҳор этдилар. Қарийб беш юз йил олдин Андижондан чиқиб кетган ёш шоир Бобур мана бугун шоҳ ва шоир Бобур бўлиб киндик қони тўкилган заминга қайтиб келди. Унинг арғумоқда ўтирган шиддаткор ҳайкалига қараб шу ўй келади хаёлга.

Вилоят ҳокимлигида ўтган йиғилишда ҳам Бобур, унинг ўлмас асарлари хусусида кўп яхши фикрлар айтилди.

Ҳиндистонлик Зиёвуддин Тусийнинг шу йиғилишдаги сўзлари ҳаммани ҳаяжонга солди. Ҳайдарободда яшаётган тусийлар бобурийлардан экани, Зиёвуддин Тусий Президентимиз Ислом Каримовга мактуб ёзгани, Президентимиз эса унга жавоб мактубини жўнатгани кўпчиликнинг ёдида бўлса керак. Бобур тантаналарига Зиёвуддин Тусий ва унинг икки укаси ҳам ташриф буюрди. Шунингдек, Туркиянинг Ўзбекистондаги буюк элчиси Вулқон Чўтур, Ҳиндистоннинг республикамиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Далий Мехта ҳам сўзга чиқди.

Тантана иштирокчилари Бобур номидаги боғ тантанали очилишининг ҳам гувоҳи бўлдилар. Бу ердаги театрлашган томоша йиғилганларда яхши таассурот қолдирди. Боққа ташриф буюрганлар Бобур мирзонинг рамзий қабрини зиёрат айлаб, унинг руҳига қуръон тиловат қилдилар.

Андижонда ўтган тантаналарда Республика бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев ва бошқа расмий кишилар иштирок этдилар.

Ўлкамизда Бобурнинг 510 йиллигига бағишланган тантаналар давом этади. Зеро, Бобурнинг ўлмас, бетакрор ғазаллари, «Бобурнома»си ва бошқа асарлари ҳамиша бизнинг муқаддас маънавий мулкимиз каби эъзозланаверади. Демак, Бобур ёди дилимиздан ўчмайди, асарлари эса қўлимиздан тушмайди.

М. МУРОДОВ,
ЎзА мухбири.

Кеча — бугун — эртага

● **ҲУКУМАТ манбаларининг хабарига қараганда, «Россия танлови» Давлат думасида энг катта парламент фракциясини ташкил этади — 103 депутат. Парламент қуйи палатасидаги қолган ўринлар қуйидагича тақсимланди: Россия либерал-демократик партияси — 66 депутат, РФ компартияси — 62 депутат, Россия аграр партияси — 49 депутат...**

Бу рақамларга яна тузатишлар киритилиши мумкин.

● **ТУГАБ бораётган 1993 йилда Хитой банклари ҳар хил маккорлик ва ўғрилик натижасида олти миллион юандан айрилди. Текширишлар шуни кўрсатмоқдаки, бу камомаднинг 70 фоизида банк ходимларининг «қўли» бор.**

● **ЗАМБИЯ ҳарбий-ҳаво кучларининг жанговар самолётлари ашаддий душман... — чигирткаларга қарши қатор учишлар қилди. Айниқса, мамлакатнинг жануби ва ғарбида чигирткалар ҳужумидан экинлар кўп зарар кўрмоқда. Жанговар самолётларнинг қарши ҳужуми бирор натижа бердими-йўқми, ҳозирча номаълум бўлиб турибди.**

● **1994 ЙИЛ 17 ИЮНДА АҚШда футбол бўйича жаҳон чемпионатида қатнашиш ҳуқуқини киритган Россия командаси куни кеча ташланган қуръага кўра Бразилия, Швеция ва Камерун футболчилари билан бир гуруҳга тушди. Навбатдаги босқичда қатнашиш учун лоақал иккинчи ўринни қўлга киритиш лозим.**

ОЛИЙ ТАЪЛИМ:

● МИЛЛИЙ МАФКУРА АСОСЛАРИ
● ТАЪЛИМ МАЗМУНИНИ МИЛЛИЙЛАШТИРИШ
● ОЛИЙ ТАЪЛИМДА ДАВЛАТ ВА ЖАҲОН СТАНДАРТИГА ЙЎЛ

● АТТЕСТАЦИЯДАН ЎТМАГАН ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТИ ЁПИЛИШИ МУМКИНМИ? У ҲОЛДА ТАЛАБАЛАР ВА ЎҚИТУВЧИЛАР ТАҚДИРИ НИМА БЎЛАДИ?

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМИ ВАЗИРИ ЎРИНБОСАРИ ИСЛОМЖОН ЙЎЛДОШЕВИЧ ТУРСУНОВ БИЛАН МУСОҲАБА

— Исломжон Йўлдошевич, мана давлатимиз тобора мустаҳкамланиб, унинг жаҳон миқёсидаги салобати ортиб бормоқда. Бу ўз-ўзидан бўлаётган иш эмас. Олиб борилаётган оламшумул катта сиёсат ва меҳнат маҳсулидир, албатта. Ҳар соҳада, ҳар жабҳада амалга оширилаётган туб ўзгаришларни ўз вақтида идрок этиб, барча янгиликларни ҳаётга тадбиқ эта олишимизнинг натижаси бу. Яна бир улкан ютуғимиз шуки, биз Ўзбекистон истиқлолини, унинг сиёсий тузумини қандайдир «изм»лар бўлган ғоялар ихтиёрига топшириб қўймадик. Олдимизга лўнда ва аниқ қилиб, миллий истиқлол мафкурасини яратиш вазифасини қўйдик. Хўш, яратилажак бу маънавий камолатимиз асослари нималардан иборат?

— Ҳақиқатан ҳам Ўзбекистон тарихида катта бир истиқлол инқилоби амалга оширилди. Унинг шукронаси ва хосиятини айтиб, адоғига етиб бўлмайди. Барчамизнинг гувоҳлигимиз ва фаол иштирокимизда турмушимизнинг ҳамма жабҳаларида янги, ижобий ўзгаришлар амалга оширилмоқда. Қолаверса, миллий истиқлол мафкурасини яратиш ва уни ҳаётга тадбиқ этишдек улкан вазифани бажаришга ҳар биримиз бурчлимиз. Шу маънода таъкидламоқ жоизки, миллий истиқлол мафкураси мутлақо янги мафкура. У қандайдир партия, оқим ёки гуруҳларнинг қараш ва ғояларини, ёхуд «изм»лар таълимотини ифода этмайди. Балки у мустақил давлатимиз, халқимиз маънавиятини белгилайди. Унинг замирида миллий ватанпарварлик, инсонийлик ва ғурур, қон-қонимизга сингиб кетган имон ва инсоф, меҳр-оқибат, азалий аҳлоқий-маънавий қадриятларимиз ётади.

Яратилажак мафкурамиз, аввало, давлатимиз герби, байроғи ва мадҳиясидан бошланади. Унинг руҳи ва асослари эса Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли», «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» каби рисолаларида яққол ифода этилган. Шоир айтмишки: «Эл кўкармас, гул кўкармас бўлмаса сув томчиси, қайдин олиб ёзар шоир бўлмаса илҳомчиси». Яъники, миллий мафкурамиз ҳам нимадан озиқланади? Бунданда ташвишланмасак бўлади. Ахир жаҳон миқёсида тан олинган фан, дин, адабиёт, санъат даҳоларимиздан, давлат ва жамоат арбобларимиздан бизга ғоят улкан ва бой маданий-маърифий мерос қолган. Улар билан ҳақли равишда фахрланамиз, ўзимизни етарли даражада билимдон ва қудратли сезамиз.

— Шояд шундай экан, миллий истиқлол мафкураси олий таълим тизимида қандай шаклланмоқда?

— Бу албатта бир-икки кунлик иш эмас. Мафкура йиллар давомида шаклланиб, сайқал топиб бораверади. Талабаларнинг илмий-маърифий дунёқарашини ривожлантириш, шунингдек, улар онгида миллий тафаккурни қарор топтириш эса муҳим аҳамиятга эга. Чунки биз улар тимсолида не орзу-ҳаваслар билан бошлаган буюк ишларимизнинг ишончли ва собит, маънавий етук давомчиларини кўрмас эканмиз, ҳаммаси абасдир. Шу маънода олий ўқув юртларида «Ўзбекистон тарихи», «Маданиятшунослик», «Одобнома» фанлари ҳамда «Ўзбек миллий педагогика асослари», «Миллий педагогика тарихи» курсларини ўқитишни жорий қилмоқдамиз. Бу билан биз ўз олдимизга таълим мазмунини миллийлаштиришдек муҳим масалани қўйдик. Энди кунимиз Маркс, Ленининг «доҳиёна» фикрларига, Макаренко, Крупская, Сухомлинскийларнинг панду насиҳатлари, ўгитларига қолмайди. Ўзбек халқининг маънавияти Амир Темур, Улуғбек, Бобур, Шоҳ Жаҳондек давлат ва жамоат арбоблари, саркардалар, Абу Али ибн Сино, Абу Райҳон Беруний, Ат-Термизий, Аҳмад Яссавий сингари олиму фузалолар, Лутфий, Алишер Навоий, Турди, Фурқат, Муқимий, Завқий каби донишманд мутафаккирлар, Беҳзод ва Шоҳ Музаффар каби мўйқалам соҳибларининг бой ижодий мерослари ва ўгитлари билан юксалиб бораверади.

Талабалар онги ва шуурига шаклланаётган миллий истиқлол мафкурасининг бошланғич таълимини сингдиришда олий ва ўрта махсус ўқув юртлари профессор-ўқитувчиларининг малакасини ошира бориш ҳам биринчи даражали масаладир. Шу мақсадда Тошкент Давлат Университетида Олий педагогика, Тошкент Давлат Техник Университети қошида эса Олий муҳандислик педагогикаси институтларини очдик. Ўйлайманки, бу яқин келажакда ўз кутилган натижаларини беради.

— Агар умумий қилиб айтганда, Республика олий ва ўрта махсус таълимида эришилган бугунги ютуқлар ва бўлажак режалар нималардан иборат?

— «Таълим тўғрисида»ги Қонуннинг қабул қилиниши мамлакатимиз таълим соҳаси, жумладан, олий ва ўрта махсус таълим олдига ҳам жиддий муаммоларни ҳал қилишни, олий ва ўрта махсус таълим тизимини Мустақил Ўзбекистон давлатининг ягона таълим сиёсати талаблари асосида ташкил қилиш вазифасини қўйди. Бу эса биринчи навбатда, ўқув юртларида ишлаб турган ўқитувчи-профессор кадрлар малакасини ошириш, улар билан меҳнат битимлари тузишда шартнома шаклига ўтиш, ўқув юртлари фаолиятини аттестация ва аккредитациядан ўтказиш, ўқув юртлари Давлат инспекцияси фаолиятини тубдан қайта ташкил қилиш, умуман таълим соҳасида давлат ва жаҳон мезонларига эришиш каби қатор долзарб масалалардир.

Шунингдек, бизнинг олдимизда ўқув режалари, дастурлари, дарсликлар ва бошқа таълим ҳужжатларини, илмий даража ва унвонлар масаласини ўзаро кўриб чиқиш ва тан олишдек мураккаб ишни амалга оширувчи халқаро орган билан доимий алоқа ўрнатиш, унга тенг ҳуқуқли аъзо бўлишни ҳал этиш вазифаси турибди.

— Демак, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида замонавий таълим талабларига жавоб берувчи, унинг ривожланишига самарали таъсир этувчи ва такомиллаштирилишига ижобий йўл очувчи фаолиятнинг тегишли дастури белгиланиб, янгича таълим услубиятлари жорий этилмоқда. Кўриниб турибдики, ҳали Ўзбекистонда олий таълим даражаси давлат ва жаҳон стандартларига етиш йўлида. Хўш, жаҳон стандартининг мезони ва талаблари нималардан иборат? Олий ўқув юртлари олдида унга эришиш учун қандай вазифалар туради?

— Бу анча мураккаб савол. Давлат, жаҳон стандартлари деганимизда унга мутлақо тўлиқ жавоб бера оладиган биронта ўқув юрти ёки давлат таълим тизимини эталон (намуна) сифатида ажратиб кўрсатиб бўлмайди. Бундай меъёрлар кадрлар тайёрлаш жараёнига буюртмачи ҳисобланган халқ хўжалиги, корхона, ташкилотларнинг талаби, шунингдек, ҳозирги кундаги ишлаб чиқаришнинг технологик тараққиёти, фаннинг ривожланганлиги даражаси, ижтимоий-сиёсий тузум, давлат мафкураси каби қатор факторлар таъсирида, истиқболни ҳисобга олган ҳолда шаклланади ва ўзгариб туради.

Маълумингизки, собиқ Иттифоқ даврида ҳеч ким ва ҳеч бир ташкилот бизда тайёрланаётган кадрлар билими даражаси, мутахассислик савиясини, ихтисосликлар рўйхатини ривожланган хорижий мамлакатлар билан чоғиштириб, қиёслаб тарозининг палласига ёнма-ён қўйиб кўрмаган, шу жумладан ўрта мактабни битирувчилар билими даражасини ҳам. Совет мутахассислари асосан қолоқ, кам ривожланган ёки соцсистема мамлакатларида арзон-гаров ёки ўзаро кадр алмашиш асосида қабул қилиниб келинган.

Энди-чи, энди вазият ҳам, талаб ҳам мутлақо ўзгармоқда. Мамлакатимиз — Мустақил Ўзбекистон жаҳонга юз тутмоқда, эркин бозор иқтисодиёти муносабатлари вужудга келмоқда. Шу сабаб кадрлар тайёрлаш устахонаси ҳисобланган — олий ва ўрта махсус таълим муассасалари ҳам юқорида санаб ўтилган меъёрий талаблар асосида ўз фаолиятларини тубдан қайта қуришлари керак.

Агар биз ҳозирги кунда мамлакатимиз олий ва ўрта махсус ўқув юртларига аттестация жадвали, ўз фаолиятини ўзлари кўриб чиқишлари учун йўриқнома, аттестация ва аккредитация низомларини берган бўлсак бир икки ой ичида предметлар ва мутахассисликлар бўйича эксперт комиссиялари, намунавий савол, анкета, таблицалар рўйхатларини тузишни тугаллаб, тасдиқланган жадвал бўйича тафтиш-таҳлил ишларини ҳам бошлаб юборамиз. 1993—94-ўқув йилида техника ва қишлоқ хўжалиги соҳасида кадр тайёрлаш билан банд бўлган 11 олий ва 50 та ўрта махсус ўқув юрти аттестациядан ўтказилади.

— Кўриниб турибдики, яқин даврда олий таълим муассасаларини, аттестациядан кейинроқ эса аккредитациядан ўтказиш таълимни стандартлаштириш сари қўйилган навбатдаги қадамлар бўлади. Янглишмасам, бу тадбир собиқ СССР «ҳаёт»лигининг сўнгги йилларида энди амалга оширилаётган эди. Уни ўтказиш тартиби қандай? Аттестациядан ўтмаган ўқув юрти ёпилиши мумкинми, у ҳолда талабалар, ўқитувчилар тақдири нима бўлади?

— Ҳа, 1988 — 1990 йилларда собиқ Иттифоқ Олий таълим вазирлиги ўзига яраша аттестацияни бошлаб айрим институтларни, жумладан, Боку халқ хўжалиги, Пржевальск педагогика институтлари фаолиятини қониқарсиз деб топиб, уларни ёпган. Ўрта Осиё болалар тиббиёти институти эса аттестациядан шартли равишда ўтказилган эди.

Биз ҳозирги кунда тараддуд кўраётган аттестация жараёнига Туркия, Олмония, Фарангистон, Жанубий Қурия, Япония ва бир қатор Араб мамлакатларининг бу соҳадаги ижобий тажрибаларига асосланган ҳолда кириб келаётирмиз. Бу жараён ҳар бир ўқув юрти фаолиятини атрофлича моддий-техникавий, ўқитувчи-профессор кадрлар билан таъминланганлиги, уларнинг мутахассислик савиялари, талабаларнинг билим ва малакалари каби йўналишларда кенг қамровда 20 кунгача муддатда давом этади. Натижалари ўқув юрти илмий, педагогик Кенгашида батафсил муҳокама қилинади. Аттестация хулосалари уч хил: мазкур ўқув юрти «аттестациядан ўтди», «аттестациядан шартли ўтди» ёки «аттестациядан ўтмади» қабилида Олий ва ўрта махсус таълим вазири буйруғи ёки вазирлик Ҳайъати қарори билан расмийлаштирилади.

Аттестациядан муваффақиятли ўтган ўқув юртлари кейин аккредитациядан ўтиш учун ариза беришади, яъни мазкур ўқув юртида у ёки бу соҳа мутахассисликларини тайёрлаш учун етарли бўлган барча имкониятлар мавжудлигини, кўрсатилган ихтисосликлар бўйича кадр тайёрлаш айни шу ўқув юртига берилиши (аккредитация қилиниши) расмийлаштирилади.

Аттестациядан шартли ўтган ўқув юртларида белгиланган 1 ёки 2 йил муддатдан сўнг кўрсатилган камчиликларнинг бартараф этилганлиги қайта кўриб чиқилади (қайта аттестациядан ўтказилади) ва бир хулосага келинади.

Аттестациядан ўтмай қолган ўқув юрти ёки унинг бўлими, факультети ўз фаолиятини тўхтатади, яъни ёпилади, талабалар айни ёки унга яқин мутахассисликлар тайёрловчи, аттестациядан ўтган бошқа ўқув юртларига тақсимланади, ўқитувчилар эса ўзлари мустақил равишда меҳнат қонунчилиги асосида ихтисосликлари бўйича, шартнома асосида ишга жойлашишлари мумкин.

— Ҳар соҳада социологик тадқиқотлар, аналитик шарҳлар, прогнозлар ташкил этиш, статистик маълумотлар тўплаш ишига, айниқса, ғарб мамлакатлари жуда мойилдирлар. Бу ўрганилаётган объект нуқсон ва камчиликлари сабабларини аниқлашга, ижобий иш тажрибаларини оммалаштиришга, шубҳасиз, кўмак беради, ишлаш бирмунча енгиллашади, ютуқларга эришилади. Бу борада Сизнинг анчагина тажрибангиз борлигини китобларингиз ва матбуот саҳифаларидаги чиқишларингиздан биламиз. Ушбу амалларни олий таълимда қўллаш бизда қандай кечмоқда?

— Яқин-яқинларгача социологик тадқиқотлар, ҳаёт ҳақиқатини ўзида акс эттирган савол-жавоблар ўтказиш, имзосиз анкеталар, сўровларга кишиларнинг муносабатларини аниқлаш, тест ўтказиш — одатланилмаган, эриш туюладиган, баъзан эса тақиқланган усул ҳисобланар эди. Ўша вақтда бундай социологик тадқиқотлар, ундаги кишилар қалбини безовта қилувчи, лекин айтишга журъат эта олмаётган саволларнинг ёритилиши маъмурий органлар, партократларнинг айрим жойларда «қаҳр ғазаби»га дуч келинган.

Ҳозирги кунга келиб савол-жавоб анкеталари, тест, рейтинг усуллари энди бевосита ўқитувчилар савияларининг, жамоадаги руҳий муҳитни аниқлаша, қабул вақтида, ўқув жараёнида, жорий имтиҳонларда ҳам муваффақиятли қўлланилмоқда. Бу усуллар оддий, одатдаги тадбирларга айланиб бормоқда. Аммо тест системасини такомиллаштириш, айниқса, унинг натижаларини чуқур, атрофлича таҳлил қилиб унинг асосида таълим тизимининг барча босқичларидаги камчиликлар, режа, дастур, дарсликларнинг сифатини яхшилаш, умуман таълим мазмунини такомиллаштириш, жаҳон мезонлари даражасига кўтариш чораларини қадамба-қадам амалга ошира боришимиз даркордир.

— Талабаларнинг савияси, ижтимоий-сиёсий, маданий-маиший ҳаётимиздаги фаолликлари хусусидаги фикрингиз. Ёшларнинг ўқиш ва меҳнатда эришаётган қайси жиҳатлари сизни қувонтиради ва улардаги қандай камчиликлардан ташвишланасиз?

— Ҳозирги талабаларимизнинг савияси, яъни фанларни ўзлаштириш, мутахассисликни эгаллаб бориш даражаси ҳақида бир сўз билан фикр айтиш анча мураккаб ва қийин. Аммо ўтган ўқув йили ёзги синов-имтиҳон сессияси, жорий тест, рейтинг назорати натижаларининг таҳлили, айниқса, тест усулида қабул қилинган ҳозирги иккинчи курс талабалари ўртасида анча юқори бўлмоқда. Ахир, фанларни ўзлаштириш ҳеч қачон ҳеч бир курсда ёппасига 90-100 фоизни ташкил қилмаган эди. Ўйлайманки, биз остонасида турган 1993-1994 ўқув йилининг қишки синов-имтиҳон сессияси (айниқса, тест билан қабул қилинган 1- ва 2-курсларда) юқори кўрсаткичлар билан ўтиши керак.

Агар талабаларимизнинг ижтимоий-маиший ҳаётимиздаги фаолликлари ҳақида тўхталадиган бўлсак, мен бу хусусда ижобий фикр айтмоқчиман. Чунки улар ҳукуматимиз, раҳбариятнинг ҳозиргидек иқтисодий мураккаб бўлган шароитда ҳам кўрсатаётган ғамхўрлигини кўриб, тушуниб, сезиб турибдилар ва унга ўз ўқишлари, хулқлари, маънавий қиёфалари билан муносиб жавоб бермоқдалар. Улар келажагимиз ўз қўлимизда эканлигига, Ўзбекистонимизнинг яқин кунларда буюк давлатлар қаторига қўшилажагига тўла тушуниб етадилар ва шу йўлда ҳаракат қиладилар, деб ўйлайман.

Аммо бу ғамхўрлик қадрига ета олмаётган, қанча берса шунча кам деб юрган, боқимандага айланиб қолган, лоқайд кишилар нафақат талабалар, балки ўқитувчилар орасида ҳам йўқ эмас. Охирги модадаги расмли елим халтага китоб-дафтар эмас, ким ошди савдосида сотиш дардида ёки қўли эгри домласига имтиҳон олдидан «совға» қилиш учун «Табани», «Эдитор», «Мистер—Д», «Кристиан Диор» фирмалари кийим-кечаги, спиртли ичимликлари, сигаретасию атирупасини солиб юрганлари ҳам учраб туради. Албатта, бундай ҳолатларнинг олдини олиш, аниқлаб шарманда қилиш юзасидан ҳуқуқ-тартибот ташкилотлари, олий ўқув юрти фаоллари билан ҳамкорликда бир қатор тадбирлар ҳам амалга оширилмоқда. Қолаверса, Ҳадиси Шарифда айтилганидек: «Пора берувчи ҳам, уни олувчи ҳам дўзахга маҳкумдир».

Хулоса қилиб айтганда, бир кунлик, вақтинчалик, майда-чуйда масалалар билан ўралашиб қолмасдан мамлакатимизнинг «Таълим тўғрисида»ги Қонунидан келиб чиқувчи ягона Давлат таълим сиёсатини амалга ошириш, яъни таълим мазмунини миллийлаштириш, таълабалар асосида таълим стандартларини, эски таълим тизимининг ислоҳ қилиш муаммоларини қадамба-қадам ҳаётга тадбиқ қила боришимиз зарур.

Суҳбатдош
Акрам БЕРДИМУРОДОВ.

АЖДОДЛАР ТАРИХИ ЁТГАН СУРХОН

Шу кунларда Сурхондарёда қадимий обидаларни қазиш, уларни ўрганиш борасида бир талай ишлар қилинмоқда. Ҳали бу кўҳна замин остида қанча-қанча аждодлар тарихи ётибди. Айни кунларда ҳам Шеробод тумани ҳудудида жойлашган Жондортепада бошланган қазиш ишлари тарихимиз ҳақида янада ойдинроқ тасаввурга эга бўлишга имкон берса, не ажаб. Қазиш ишларини Ўзбекистон Фанлар академиясининг қадимшунослик [археология] институти ҳамда Олмония қадимшунослик марказининг олимлари ҳамкорликда олиб боришмоқда.

Мутахассисларнинг тахминича, Жондортепа — Бақтрия даврига оид ёдгорлик бўлиб, унинг гуллаб-яшнаши Кушон даврига тўғри келган. Излаишлар дастлабки натижаларини бермоқда. Олимлар бу ердан Юнон—Бақтрия ва Кушон шоҳлари зарб эттирган тангаларни, шунингдек, уй-рўзғор буюмларини топишга муяссар бўлди.

СУРАТДА: қазиш ишлари пайти.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат (ЎзА).

ШАМОЛ ЯЛАГАН ВАГОНЛАР

Луқма

Борди-келди қадимдан бор. Талай бухороликлар Қашқадарёда, бу ёқдагилар у ёқда ишлашади. Қулай бўлсин деб, яхши ниятлар билан «Китоб — Бухоро» поезди қўйилгани ҳам шундан. Кунига икки марта қатнайди. Аммо...

«Китоб — Бухоро» поездида юришни чидаганга чиқарган. Бир минган йўловчи иккинчи чиқишни ўйлаб кўради. Тозаликни сақла, атрофингдагилар ҳам одам, дейдиган йўқ. Кимнингдир ҳуржунида ит ғингшиса, кимларнингдир қопидан товуқларнинг қағ-қағи эшитилади, анқиётган ҳиддан кўнгил айнийди.

— Илгари ундоқ эмасди, — дейди Яккабоғ тумани Узоқ Мирзаев номли жамоа хўжалигида яшовчи Нўъмон Доннёров. — Вагонлар озода, деразаларида парда тортилган эди. Кишига ҳузур бағишлайдиган шароитни кўрардик. Бора-бора ҳаммаси айниб кетди.

Дераза пардаси-ку майли, ойнани ҳам кўп кўришди. Купеларнинг бир, баъзи купеларнинг икки томон ойнаси ҳам синиб ётибди. Вагон ичи изғирин. Шамол ялайди.

Икки вилоятни бир-бири билан боғлайдиган поезд йўлда етти соат юради. Албатта, бу вақтда кишининг сув ичгиси, чой дамлаттиргиси келади. Лекин у шароитлар ҳам йўқ. Йўл давомида фойдаланиш шарт бўлган хоналарнинг айримлари тамбалаб қўйилган... Ишлайдиганларига ҳам ифлослигидан оёқ қўйиб бўлмайди.

— Тошкентдан келаётувдим, — дейди Шавкат Мирзаев, — Шаҳрисабз туманидаги Амир Темур номли жамоа хўжалигининг Саксонкапа қишлоғида тураман, Қаршида ишим бор эди. Уни бажариб, поездга чиққандим, совуқ қақшатиб юборди. Шундай бўлишини билганимда, минмасдим.

Қизиқ, иқтисодий тақчилликни пеш қилиб, одамларни оёқ-ости қилиш қачонгача давом этади?

Қурбон АЛИ,
«Туркистон» ўз мухбири. Қашқадарё вилояти.

Кимки ўз Ватанин севмаса дилдан,
Бўлак ҳеч ваҳога кўнгил бермас у.
БАЙРОН.

Ҳозирги ёшлар

«Бошида афсусландим...»

ДЕЙДИ НАВОИЙ ВИЛОЯТ ЁШЛАР ИТТИФОҚИ ҚЎМИТАСИ САРКОТИБИ УЛУҒБЕК МУСАЕВ

Агар атрофингизга жиддийроқ эътибор берсангиз, шундай бир ҳақиқат аён бўлади. Кейинги ўтган уч-тўрт йиллик бўҳронли давр ҳаммамизни файласуфга айлантириб қўйди. Сен... Мен... Улар... Хуллас, ҳаммамиз фалсафа тўқиймиз. Ўзимиз ўйлаб топганимиз фалсафа эса, албатта, ўзимизни оқлаш учун хизмат қилади. Бу инкор этиб бўлмас ва исбот талаб қилмайдиган ҳақиқатдир. Ахир инсоният ибтидоий жамоа тузумидан бошлаб, ўзи ўйлаб топган ҳар қандай нарсани у хоҳ меҳнат қуроли бўлсин, хоҳ ғоявий-илмий ёки сиёсий янгиланиш — ўзи учун, ўз манфаати учун фойдаланган.

Бизнинг оталаримиз, акаларимизнинг ўтган куни шундай фалсафа пойдевори асосига қуриларди: «Жамият манфаати ҳамиша шахсий манфаатдан устун туриши керак!»

Шу ерда ҳар иккала фалсафа ўртасидаги мантиқий қарама-қаршиликни англаган чиқарсиз. Уларнинг биринчисида жамият манфаати шахс манфаатидан устунроқ эканлиги уқтирилса, иккинчисида батамом акси. Агар уларга бир томонлама ёндашадиган бўлсангиз, ҳар иккаласи ҳақиқат. Ахир инсон ўзи яшаб турган жамият манфаатлари учун курашмаса, фақат ўз шахси, яъни аниқроғи, ўз қорни учунгина яшаса XX аср адабиёти пешволаридан бири Чингиз Айтматов айтмоқчи — у манқуртга айланади. Энди умуман ўзи, оиласи, бола-чақаси учун қайғурмайдиган, фақатгина жамият манфаатлари йўлида заҳмат чекадиган шахсни кўз олдингизга келтиринг. Бу ҳам бориб турган фожеа эмасми?

Қолаверса, яна шундай фалсафа ҳам мавжуд: «Ҳар қандай жамиятнинг бошланғич ташкилоти — бу оила!» Тўғри-да, агар ҳар бир шахс ёки оила бахтли яшамас экан, у умргузаронлик қилаётган жамиятни ҳам яхши деб бўлмайди. Хуллас, гапни кавласанг, гап топасан, деганларидек (аслида, бу ҳам бир фалсафа), фалсафа ҳам фалсафани туғаверади.

Биз — кун кечаргача эркин фикрлаш ўз билгича ҳаракат қилишдан маҳрум этилган халқ — мустабид тузумни ағдаргач, фикрлаш, сўзлаш имконияти туғилганидан фойдаланиб, ҳаммамиз бирдан гапиришга тушиб кетдик. Гўёки бу имконият вақтинчалик-у, ичимиздаги гапларни айтиб қолишга улгуришимиз керак, деган фалсафага амал қилдик. Қарасакки, ҳаммаси жойида. Ҳеч ким бизни сўзлаш эркинлигидан маҳрум қилмоқчи эмас. Шунда англадикки, ҳамма бирдек гапираётган ва айни замонда ҳеч ким бир-бирини тингламаётган экан. Қанча тортишмайлик, бир масала — яъни шахс манфаати жамият манфаатидан устунроқми ва ёки аксинча деган саволимизга аниқ жавоб топмадик, шекилли. Ҳар ҳолда, бугун ҳеч ким у ёки бу қоидага тўлиқ риоя қилаётгани йўқ.

Бугунги ёшлар, яъни бизнинг авлодимиз маълум қисмининг маънан анча майдалашиб, ўз шахсий манфаатларини ҳамма нарсадан юқорироқ ҳисоблай бошлагани ҳам бор гап. Ҳар ҳолда, катта авлод вакиллари биз — энди кучга тўлаётган авлод вакилларини фидойи эмасликда айблашларида ҳам жон бордек, назаримда. Фақат бунда кечаги ёки бугунги кунимизни айблаш билан чегараланиб бўлмайди. Ҳар бир хатти-ҳаракатнинг баҳосини эса Вақт қўяди. Фақат Вақтгина энг олий ва одил ҳакамдир!

У — яъни мақоламиз қаҳрамони — Улуғбек Мусаев бундан уч ой муқаддам Навоий вилоят Ёшлар Иттифоқи Қўмитаси саркотиблигига сайланди. Сайланганича...

Келинг, аввал у ҳақда билганларимни сизга ҳам айтиб берай. Биз Улуғбек билан бундан анча йиллар илгари, у Самарқанд вилоят комсомол қўмитасида ишлаб юрган пайтларида танишганмиз. Биринчи учрашувимизни яхши тугаган деб бўлмайди. Ўзаро тўқнашувга ўхшаш ҳолат билан якунланганди. У шундай бўлса-да, мен уни ўзимча қуйидагича баҳолаганман: фикрлашлари кескин ва асосли, юмшоқлик унинг феълига ёт, шунингдек, лаганбардор эмас ва лаганбардорларни ёмон кўради. Хатоси — айтганидан қайтмайди. Янгиликка ўта интилувчан. Қачон қарасанг, ўзига-ўзи иш топиб юради. Агар қўйиб берилса, қўлидан кўп иш келиши мумкин.

Орадан маълум вақт ўтиб, Улуғбек Ўзбекистон комсомоли Марказқўмида ишлай бошлади. Демак, мен унга берган баҳо нотўғри эмас экан, деган хулосага келдим. Кейинчалик у олий партия мактабига ўқишга кетганини эшитдим. Ўқишни битириб, Ўзбекистон Ички Ишлар Вазирлигида ишлай бошлаганида ҳам бир-икки бор тасодифан учрашдик. Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, шу билан унинг комсомолдаги «карьера»сига нуқта қўйилди, деб ҳисоблаганим ҳам бор гап.

Яқинда тўсатдан уни Ёшлар Иттифоқи Навоий вилояти котиблигига сайланганлигини эшитиб қолдим. Очиғи, бу гап менга саратонда қор ёққандек таъсир қилди. Уни тушунмадим. Ҳар ҳолда, уни Навоий вилоят божхона бошқармасида ишлаётганини эшитганим бор эди. Ёшлар Иттифоқи билан божхона бошқармаси ходимлари олаётган маошда ҳам, мавқеда ҳам анча-мунча фарқ мавжуд. Янаям қизиғи, Ёшлар Иттифоқи вилоят қўмитаси молиявий жиҳатдан ўта ночор аҳволда эди. Хўш, нега Улуғбек ўзининг иссиқ ўрнини ташлаб, Ёшлар Иттифоқига ўтди? Бу саволимга жавоб тополмадим. Ўйлаб кўрсам, Улуғбекнинг ўзидан бошқа одам жавоб беролмас экан бу саволга.

У тарихга у ҳақда ўз фикри туғилди. Ҳар ҳолда, ибратли иш. Қолаверса, ёшларимиз ҳаммаси ўз манфаати йўлида манқуртлашиб кетмаётган экан-ку. Ўзгалар манфаатини ўз манфаатидан устун қўя оладиганлар ҳам топилар экан-ку, орамизда. Хуллас, шунга ўхшаш фикрлар исканжасида Навоий вилоятига сафар қилдим. Кўришмаганимизга икки-уч йил бўлган бўлса-да, Улуғбек ҳамон олдингидек. Ташқи кўриниши мулойим, нигоҳлари ҳамиша синовчан, энг асосийси, мулоҳазалари кескин ва салмоқли. У менинг «Нега Ёшлар ташкилотига қайтганлиги»ю, божхонада қандай вазифада ишлаганлиги, у ёқда қанча маош олганлиги-ю, бу ердагиси қанча эканлиги ҳақидаги тартибсиз саволларимни эшитиб, бир зум нафас ростлади. Назаримда, у шу бир зумлик сукутда ўзига берилган саволларни жамлаб, тартибга келтирди.

— Очиғи, у ёқдаги ишим ёмон эмасди, — деб сўз бошлади Улуғбек. — Вилоят божхона қўмитаси шахсий таркиб билан ишлаш бўлимининг бошлиғи эдим. Маошим ҳам ёмонмасди. 120 минг сўм олардим. (Бундан уч ой олдин—И. Ҳ.). Яна мукофот бериб туришарди. Хуллас, нолийдиган томони йўқ эди. Тўсатдан, ўзим ҳам кутмаган ҳолда вилоят ҳокимлигига чақиртиришиб, Ёшлар Иттифоқига ўтишни таклиф қилишди. Ҳокимиятдагилар ҳам айтишди, ўзим ҳам эшитганим бор эди. Вилоят қайта тузилганидан буён Ёшлар Иттифоқида бирор кўзга кўрингулик амалий иш қилинмаган. (Мен бу ерда фақат вилоятқўмни назарда тутаяпман). Ҳаттоки, баъзи туманлар билан ҳам доимий алоқалар йўқ. Энг ёмони — вилоятқўм молиявий жиҳатдан ўта ночор аҳволда эди.

Тўғриси, у ташкилот сифатида йўқотилган эди. Бундай жойда ишни қайта ташкил этиш тўхтаб қолган «поезд»ни юргизиб юборишдек оғирлигини айтиб ўтирмасам ҳам бўлади. Қолаверса, мени «ўтасан» деб ҳеч ким мажбур қилгани йўқ. Таклиф қилишди, холос. Истамасам ўтмаслигим ҳам мумкин эди. Лекин ўтдим. Нега?

Очиғини айтганда, ўтганимдан сўнг «Нега ўтдинг?» деган саволга бу қадар кўп дуч келаман, деб ўйламагандим. Таниш-билишлар, қариндош-уруғлар, ҳаттоки яқин дўстларим ҳам «Нега ўтган»имни сўрашади. Қайсидир бир танишим «Ўзингча қаҳрамонлик қилибсан. Энди маҳкам бўл», деб киноя ҳам қилди.

Майли, улар ўз йўлига. Энди нега Ёшлар ташкилотига қайтганимга келсак. Хабарингиз бор, мен комсомолнинг энг қуйи бўғинидан Марказқўмигача бўлган масофани босиб ўтганман. Гарчи бугун уни Ёшлар Иттифоқи, деб атай бошлаган бўлсалар-да, бу тизимда қандай ишлашни яхши биламан. Уни кўтариш, обрў ташкилотга айлантириш, иқтисодий бақувват корхоналар даражасига етказиш учун имкониятлар мавжудлигини билардим. Уни кўтаришга қурбим етишига ҳам ишончим комил эди. Акс ҳолда ўтмаган бўлардим.

Тўғри, бугун ҳисоб рақамимизда тийинимиз йўқ. Вилоят ёшлари ўртасидаги ёки каттаю кичик идора ва корхоналар орасидаги мавқеимиз билан ҳозирча мақтанолмаймиз. Бизни қўллаши мумкин бўлган иқтисодий бақувват ташкилотларнинг бирортаси билан алоқа йўлга қўйилмаган. Мана сизга бир мисол. Навоий шаҳрида яқин 700—800 минг атрофида аҳоли яшайди. 20 дан ортиқ катта ташкилотлар бор. Ана шундай шаҳарда Ёшлар Иттифоқининг бор-йўғи иккита бошланғич ташкилоти бўлганлигини қандай изоҳлаш мумкин?.

Мени сиз ҳам, муштарийлар ҳам тўғри тушунишларини истардим. Юқоридаги мисолни ўзимдан олдингиларни обрўсизлантириш, уларнинг юзига қора чаплаш мақсадида айтаётганим йўқ. Куйганимдан гапираяпман. Мана икки ойда шаҳардаги бошланғичлар сонини 8 тага етказдик. Бу — ҳали кам. Жуда ҳам кам. Лекин шунинг ўзи ҳам осон бўлмаяпти. Кўплаб идораю ташкилотлар Ёшлар Иттифоқи борлигини ҳам унутаёзишган экан. Энди тан олгилари келмаяпти. Баъзи жойларда «Шу Иттифоқингнинг кимга кераги бор?» дегувчилар ҳам топилади. Биз уларга Иттифоқ нима учун кераклигини жанжаллашиб эмас, ишлаб кўрсатиб қўйишимиз керак. Борлигимизни фаолиятимиз билан билдиришимиз, ишимиз билан қойил қолдиришимиз, уларни ҳурмат қилишга мажбур қилишимиз керак бўлади. Ва шундай қиламиз ҳам, бунга ишончим комил.

Энди қилаётган ишларимизга келсак. Ҳозирча асосий эътиборни иқтисодий тикланишга қаратаяпмиз. Қолаверса, маблағсиз амалий иш қилиб бўлмайди. Бу борада ҳам вилоят ҳокимияти ҳиммат қўлини чўзди. Ҳозирча бизга 7 миллион сўм маблағ ажратишаяпти. Умуман, вилоят ҳокими, унинг муовинларига катта раҳмат. Неча марта маслаҳат ёки ёрдам сўраб борсак, ноумид қайтаришгани йўқ. Баҳоли қудрат қўллаб туришибди.

«Қўлдан берганга қуш тўймас» дейди халқимиз. Биз ҳам ҳокимият ёрдам берар экан, деб қараб ўтирганимиз йўқ. Навоий шаҳрида мебель ишлаб чиқариш, Конимех туманида ғишт заводи, Нурота туманида жунни қайта ишловчи кичик корхоналарни ишга тушираяпмиз. Бу билан биринчи навбатда маълум бир қисм ишсиз ёшларимизни иш ўринлари билан таъминласак, иккинчи навбатда ташкилотимизнинг иқтисодий негизини мустаҳкамлаш ниятидамиз. Тузилаётган корхоналаримизни асосан ишлаб чиқаришга боғлаяпмиз. Чунки олибсотарлик билан кун кўриш ўткинчи ҳодисадир. Қолаверса, у Ёшлар Иттифоқининг обрўсига ҳам тўғри келмайди.

Шаҳар автокорхоналарининг биридан иккита автобусни ижарага олаяпмиз. Ҳар иккала автобуснинг ёнига Ёшлар Иттифоқининг белгисини туширамиз. Бу ҳам тарғиботнинг бир йўли-да. Шу билан биргаликда маълум бир муддат ўтиб, ижара муҳлати тугагач, бу автобуслар ҳам Ёшлар Иттифоқининг мулкига айланади. Ёдингизда бўлса, бир вақтлар «Комсомол бригадалари» бўларди. Нега энди бугун шундай бригада тузиш мумкинмас? Назаримда, мумкин. Фақат ҳаракат, ишдан қочмаслик керак. Шу унутилаёзган яхши ишни тиклаш мақсадида вилоятқўмга 10 гектар ер олиб, унинг 5 гектарига пахта экмоқчимиз. Қолган ярмига эса иссиқхона қилишни режалаштираяпмиз. Ҳар ҳолда, вилоятқўм фақат буйруқ эмас, амалий ишда ташаббус кўрсатиб турса, ёмон бўлмасди.

Энг катта ниятимиз эса апрель ойида вилоятимизда Ўзбекистон ва МДҲ мамлакатлари ёшларининг дўстлик фестивалини ўтказиш.

Улуғбек билан суҳбатимиз жуда узоқ чўзилди. Чўзилган сари нимадандир қониқмагандек бўлавердим. Ниҳоят, ўшаниманидир — жавобсиз қолган икки саволимни топиб олдим.

— Бу ерда қанча маош олаяпсиз? — сўрадим.

— Маошим 70 минг.

— Улуғбек, очиғини айтинг, Ёшлар Иттифоқига ўтганлигингиздан бирор марта ҳам афсусланмадингизми?

— Дангалини айтсам, бошида афсусландим ҳам. Вилоятқўмнинг ишлари яхши эмаслигини билардим-у, лекин бу даражада хароб деб ўйламаган эдим.

Улуғбек ўзига ишонч билан гапиради. Фақат ўзи кўтариши керак бўлган юкнинг оғирлигини чамалаб кўрган полвонгина шу оҳангда сўзлайди. Унда эса ўз кучини чамалаш учун икки ойлик муддат бор эди. Чамалаб кўрган. Кучига ишонади. Қани энди мустақил мамлакатимизнинг порлоқ эртасини таъминловчи ёшларимиз орасида ана шундай ўз кучига, иқтидорига ишонган ёшлар кўпайса. «Улар кўп, фақат уларни рўёбга чиқариш керак», дейди ички бир овоз. Ёдимга яна фалсафасўқар дўстларим тушди. Мен ҳам ўзимча фалсафа қилдим: «Халқнинг, миллатнинг, давлатнинг истиқлолини, келажагини унинг фидойи ёшлари белгилайди!» Демак, шукрона айтишимиз мумкин. Чунки Ўзбекистонда Улуғбек ва унга ўхшаш фидойи ёшлар кўп...

И. ҲАМРОЕВ,
«Туркистон» махсус мухбири.

Кеча · Бугун · Эртага

● САРАТОВЛИКЛАР даҳшатли воқеанинг гувоҳи бўлдилар. Маҳаллий касалхоналардан бирида қоровул бўлиб ишлайдиган Л. исмли киши эрталабки бош оғриғини тузатиш учун пул топиш мақсадида... ўликхонага кирди ва... музхона яқинидаги яшикда ётган одам қўлдиқларини қоғозга ўраб, «Магистрал» магазинига югурди. Унча-мунчанинг фарқига бормайдиган бир аёлга ўз ўлжасини пуллаб, томоқ ҳўллашга ошиқди.

Аммо у мақсадига етолмади, сал фурсат ўтмай, қўлга тушди.

● ДЕЗАРУ курорти яқинида Малайзиянинг иккита кемаси тўқнашиб кетди. Оқибатда, кемалардан бири саҳнидаги йўловчилари билан тўнкарилиб қолди. Полиция вакилининг айтишича, ярим кечада тўқнашувда 50 киши ҳалок бўлган.

● СЎНГГИ уч йил ичида биринчи маротаба Японияда чет эл енгил автомашиналари савдоси жонлана бошлагани сезилмоқда. Япониядаги автомобиллар импорти билан шуғулланувчи уюшма ҳисоб-китобларига қараганда, шу йил охиригача мамлакатда 195 минг, яъни ўтган йилга нисбатан, 7,5 фоиз кўп хорижий автомобиль сотилади. Бунинг сабаблари, асосан нархларнинг арзонлашуви, кредит шартларининг қулайлиги ҳамда япон бозорида хорижий рақобатчиларнинг фаоллиги кучайгани билан изоҳланади.

● ИСТЕЪФОДАГИ бир гуруҳ юқори мартабали ҳарбийлар Шри-Ланка ҳукуматини «уруш кенгаши» тузишга чақирди. Уларнинг фикрича тузилажак кенгашнинг асосий вазифаси «Озодлик йўлбарслари» деб ном олган Тамиль жангари гуруҳларига қарши барча амалларни бажаришдан иборат бўлмоғи керак.

ДАРТС ОММАЛАШМОҚДА

Пойтахтдаги «Саломатлик» спорт комплексида дартс бўйича Мирзо Султонов хотирасига бағишланган II Халқаро турнир бўлиб ўтди.

Мирзо Султонов республикамизда биринчилардан бўлиб дартс ўйинининг келажагига умид боғлаган эди. Шу боисдан ҳам бундан икки йил муқаддам ўзи раҳбарлик қилаётган «Тошинтерм» корхонаси мазкур ўйиннинг республикамизда илк бор ўтказилишига ҳомийлик қилди. Мирзо ака адашмаган экан. Дартс мамлакатимизнинг кўпгина шаҳарларида оммалашиб бормоқда.

Яхшилик ўлмайди, дейишади дартс фидойилари. Мирзо аканинг ёрдамини ҳали-ҳали эслашади. Шунинг учун ҳам улар якдиллик билан Ўзбекистондаги шу спорт тури бўйича ўтказиладиган халқаро мусобақаларга унинг номини беришга қатъий қарор қилишди.

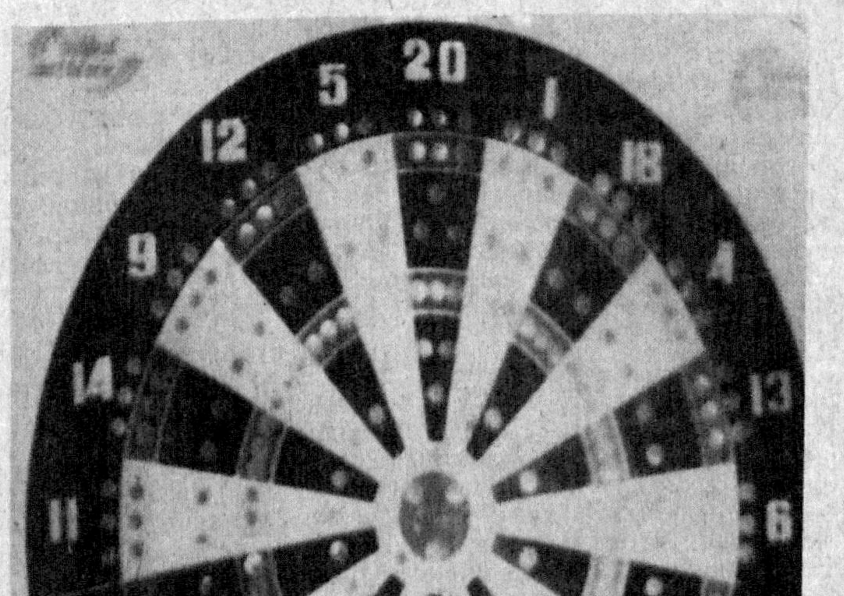

Дартснинг пайдо бўлиши тарихи узоқ. У VII асрда юзага келган. Инглиз камончилари узоқ қиш кечалари бекорчиликдан зериккан кезларида ушбу ўйинни ихтиро қилишди. Одатдаги камон ўқларини қисқартириб, деворга осиғлиқ ёғоч парчасига ота бошлашди. Шу зайл улар ўзлари сезмаган ҳолда янги спорт ўйини — дартсни ўйлаб топишганди. Бора-бора дартс асримиз бошларида чинакам спорт ўйинига айланди. Оммавийлик жиҳатидан у олдинги ўринларни эгаллаб турибди. Ҳозирда дартс билан 7 миллиондан ошиқ киши шуғулланади.

Ўзбекистонга дартснинг кириб келиши ҳам қизиқ. Англиядаги етакчи фирмалардан бири «Никори» тошкентлик спорт журналисти Владимир Лушевскийга нишон ва жажжи найзачалар мажмуини совға қилди. Дартс ўйинининг дастлабки сабоқларини у «Юникорн» фирмаси бош маслаҳатчиси икки карра жаҳон чемпиони, жаҳон кубоги ғолиби жаноб Жон Лоудан олди.

Шу-шу Владимир Лушевский мазкур ўйин сирларидан оммани огоҳ этиш учун елиб-югуради. Кўриб турганингиздек, натижа ёмон эмас. 1991 йил у «Тошкент спорт информ» спорт-ахборот фирмасини ташкил этди. 1992 йил эса бу фирма Марказий Осиёда дастлабки халқаро дартс турнирини ўтказди.

Шу йилнинг март, июнь ойларида бўлиб ўтган мусобақалар кўпчиликнинг ёдида. Куни кеча бўлиб ўтган II Халқаро мусобақа ҳам қизиқарли ўтди. Унда россиялик А. Патрики (эркаклар ўртасида) ҳамда ҳамшаҳримиз С. Воробьёва (аёллар ўртасида)лар ғолиб бўлишди.

СУРАТЛАРДА: мусобақадан лавҳалар.

Матн ва суратлар муаллифи
Муҳаммад АМИН.

ХОРИЖДА НИМА ГАП?

БИРЛАШГАН Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгашида Грузиядаги чет эллик ҳарбий назоратчилар сонини кўпайтириш масаласи муҳокама қилинди. Хавфсизлик Кенгаши машваратидан сўнг БМТ Бош котиби Бутрос Ғолий шу ҳақда маълум қилди, деб хабар беради РАТА — ТАСС мухбири.

Айни даврда Грузияда атиги беш нафар БМТ ҳарбий нозири ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги битимнинг бажарилишини назорат қилиб турибди.

* * *

ПЕКИН. Агар Гонконг қонунчилик кенгаши Хитой билан олдиндан келишиб олмас экан, Хитой Халқ Республикаси 1994—95 йилларда Гонконгда бўлиб ўтадиган сайловнинг ҳеч қандай натижаларини тан олмайди.

* * *

МОСКВА. Пулнинг қадрсизланиши Россияда катта сиёсий муаммога айланди, деб ҳисоблайди Россия Федерацияси Бош вазирининг тадқиқот ва режалаштириш гуруҳи раҳбари Андрей Илларионов. Унинг айтишича, Россиянинг янги парламенти учун бўлган сайловда фашизмнинг ғалабаси мамлакатдаги пулнинг қадрсизланиши билан ҳам боғлиқ. «Худди шу ҳол миллионлаб кишиларни сиёсий авантюрачилар чангалига тутиб берди», — деб таъкидлайди А. Илларионов.

* * *

ДУШАНБЕ. РАТА — ТАСС мухбирининг хабарига қараганда, Тожикистоннинг республика ва вилоятларидаги коммунистик қарашдаги нашрлар тожик коммунистлари Марказий Қўмитасининг махсус қарорини чоп этди. Унда келаси йил декабрь ойида партия ташкил топганининг 70 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш ҳақида гап боради.

Холис назоратчиларнинг фикрича, 1991 йилнинг сентябрида Тожикистон Компартиясининг фаолияти таъқиқлангани билан боғлиқ қийинчиликларга қарамай, унинг сафи тобора кенгайиб бормоқда. Ҳозирда партия 80 мингдан ортиқ аъзога эга ҳамда унинг вакиллари республика парламенти ва бошқа бошқарув тизимларида фаолият кўрсатмоқда.

(ЎзА).

ХИТОЙДАН ҚУШ ХАБАР

Йил давомида Хитой Халқ Республикасида ишлаб чиқарилган енгил машиналарнинг учдан бир қисми «Шанхай — Фольксваген» отомоутив» Хитой — Германия қўшма корхонаси маҳсулотидир. Завод бугунга қадар ишлаб чиқарган юз минг автомобили билан бошқа қўшма корхоналар, шунингдек, «Пежо», «Ситроен», «Крайслер» сингари фирмалар орасида биринчи ўринга чиқиб олди.

* * *

РАТА — ТАСС мухбирининг хабар беришича, Хитой ўз олийгоҳларида таълим олишлари учун Лаос талабалари ва аспирантларига яқин уч йил давомида 145 та стипендия ажратади.

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР · ХАБАРЛАР · ҲОДИСАЛАР

ҲИНД ТАБИБЛАРИ САБОҒИ

Қандай қилиб тўғри ташхис қўйиса, дардни пайдо бўлган заҳотиёқ аниқласа бўлади? Бу саволга Тошкентда ўзбек ҳамкасблари учун томирташхис курсини очган ҳинд табиблари жавоб беради. Курс тиббиёт ходимлари малакасини ошириш институтида, тиббиёт илмий-ишлаб чиқариш маркази негизида очилган.

Даволашнинг беш минг йил муқаддам кашф этилган бу йўлини асримизда Махариши Магеш Йоги бир тизимга тизган. Бу йўл асосида томир орқали ташхис қўйиш ётади ва у соғлом турмуш тарзи, тўғри овқатланиш ҳамда гиёҳ билан даволаш туфайли амалга оширилади. Дардни томир орқали аниқлаш усулини машҳур табиб Абу Али ибн Сино ҳам қўллаган эди.

Асрлар оша бу усул яна қайтиб келди: тиббиёт ходимлари ҳозир ушбу усул билан даволаш сирларини ўрганишмоқда. Бу усулни қўллаш туфайли кўпгина янги касалликларнинг пайдо бўлиш сабабини аниқлаш мумкин.

Айнан шу сабабга кўра ўзбек тиббиёт ходимлари курсга қатнашмоқда. Бу ерда ҳинд мутахассислари ўз тажрибалари билан ўртоқлашишади, беморларни қабул қилишади. Ўқишни тугатганлар Махариши университетининг шаҳодатномасини олишади ва ўз билимларини амалда қўллайдилар.

(ЎзА мухбири).

Ла Тойя ЖЕКСОН:

«МАЙКЛ ҚАМОҚДА БИР СОАТ ҲАМ ЯШОЛМАЙДИ»

Тўсатдан ғойиб бўлган поп-юлдузнинг синглиси Ла Тойя Оврупо бўйлаб сафари чоғида Олмонияда чиқадиган «Бунте» ҳафталиги мухбири билан суҳбатда бўлди. Бўлиб ўтган суҳбат Майкл Жексоннинг шу пайтгача бизга маълум бўлмаган кўпгина «сифат»ларини аёвсиз очиб ташлайди.

— Акангиз Майкл Жексон наркотик моддаларга боғланиб қолганини исботламоқчи бўлади, сиз бунга ишонасизми?

— Менинг фикримча Майкл гиёванд эмас. Буларнинг ҳаммаси лўттибозлик, холос.

— У билан охирги марта қачон мулоқотда бўлган эдингиз? Умуман кўришиб турасизларми? Телефон орқали гаплашасизларми?

— Албатта, биз бир-биримиз билан алоқа боғлаб турамиз. Тўғри, унга қарши айблов қўйилганидан сўнг кўришганимиз йўқ. Аммо сафарга чиққан кезларимда у мен тўхтаган меҳмонхонага гул юборишни канда қилмайди. Албатта, айни вақтда мен истагандек алоқада эмасмиз.

— Ҳозир бўлиб ўтган воқеалар илдизини болалик йилларидан излаш керак эмасмикан?

Шундай бўлиши эҳтимолдан узоқ эмас. Биласизми, уйимизда муҳаббат эмас, ҳақоратлаш на калтаклаш одатдаги ҳол эди. Мабодо акаларимдан бирортаси озгина ножўя қадам босса борми, отам уни оғриқдан тўлғониб додлагунча саваларди. Бир куни отам мактабдан ёмон баҳо олиб келганлигим учун тасма билан ҳушдан кетгунимча урганини ҳамон эсимда. Ҳамма ёғим қонаб, юзларим шишиб кетганди ўшанда. Биз ҳамиша отамдан қўрқиб яшаганмиз. Ҳар куни у биз учун янги азоб ўйлаб топарди. Ухлаб ётганимизда оёқ панжаларимиз орасига гугурт чўпини қўйиб ёқарди. Биз, болаларнинг товонларимиз куйиб кетарди. Отамнинг бу бемаъни қилиқларини кўра туриб негадир онам чурқ этмасди.

— Акангизнинг ҳаётни учун қайғураётгандирсиз?

— Бўлмасам-чи? У ўзини бир нарса қилиб қўйиши ҳеч гап эмас.

— Лиз Тэйлор ва Элтон Мон чиндан ҳам яхши маслаҳатчилармн?

— Фикримча, Тэйлор сидқидилдан ёрдам қилиш иштиёқида.

— Сиз акангиз билан у қандай қилиб ўзига ёш дўстлар топиши ҳақида гаплашганмисиз?

— Акам бўлади-ю, гаплашмайманми. Аммо мунозарамиз ҳеч қачон охирига етган эмас. Бизнинг оилада ҳар ким ўз ёғига ўзи қоврилаб яшашга одатланган. Ичга ютиш бизга онамиздан ўтган. Ҳозирга қадар биз сукут сақлаймиз.

— Сиз акангиздан нега у териси рангини ўзгартирганини сўраганмисиз?

— Албатта, сўраганман. Болалигида уни ҳусунбузарлар жуда безорижон қилар, бу ҳол ўзига бўлган ишончига ҳам таъсир этмай қолмасди, албатта. Шунданми, у кейинчалик ташқи қиёфасига зўр эътибор бера бошлади.

— Майкл қамоқда лоақал бир ҳафта ёта оладими?

— У бир соатга ҳам чидолмайди.

— Ойингиз Майклнинг ҳаётида қандай ўрин тутади?

— У ойимсиз бир иш қилолмайди. Майкл бу асоратдан жон-жон деб халос бўлар эди-ю, аммо қандай қилиб — буни билмайди, боз устига ҳар қандай она — она-да. Ойимиз ҳаммамизга катта таъсир ўтказган.

— Майкл билан муносабатларингиз қанақа?

— Очиғини айтганда, жуда ғалати. У шахсий ҳаётини пинҳон тутишга мойил одамлар сирасига киради. Бироқ баъзан шундай дақиқалар бўладики, унинг бутун бўй-басти даҳшатли даражада яққол кўзга ташланиб қолади.

— Агар акангизга қўйилаётган айблов тасдиқланса, сиз уни кечира оласизми?

— Ҳозирча унинг айби тасдиқланганича йўқ, демак, у айбсиз. Нима бўлганида ҳам — у менинг акам.

— Эркатой Майкл Жексоннинг куни битди, деб айтиш мумкинми?

— Мен Майклни дунёдаги энг буюк артист деб биламан. Зеро, бу ҳали охири эмас, деб умидвор бўлишимга имкон беради.

Шеърият

Сирожиддин САЙЙИД

ЎЗ ОТАНГНИНГ ЭШИГИ

Шеърият нима? Гулмидир, райҳонмидир, жамбилмидир, нима у? Ҳеч ким айтиб беролмайди. «Нодонға хомушлиғдин яхши нарса йўқдур, — дебдирлар шайх Саъди Шерозий,— агар муни билса эрди, нодон бўлмас эрди». У зотдан яна бир тамсил булдирким, «Гулистон»да келтирибдирлар: «Бир чаёндан сўрдиларким, қишда недин ташқарига чиқмассан?» Чаён деди: «Ёз чиқиб на ҳурмат кўрдумким, қишда чиқиб на ҳурмат кўргаймен». Бу тамсил — ҳикмат, ҳикмат эса тушунтирилмайди. Раҳматли Қодир бахшининг «Ётиблар ичган-а сувларим» деган сатри — шеър, шеърият. Бу ҳам шарҳланмайди.

Алқисса, шеърият нима? Бир йиллар Андижонда бир тўй бўлган эди. Келинни олиб чиқаётганда қизлар бундоқ «Ёр ёр» айтишувди:

Ўз отангнинг эшиги
Ифор эшик, ёр-ёр.
Ўтсанг-кетсанг сочларингни
Силар эшик, ёр-ёр.

Шеърият шудир. Андижонда ҳам, Сурхондарёда ҳам айтсангиз, тушунишади буни.

ЧЕКИНДИЛАР БУ ДУНЁНИНГ АРМОНЛАРИ

ЎРТАМИЗДА...

Йўлимиздан тоғлар кетди, боғлар кетди,
Бу боғлардан доғлардайин зоғлар кетди,
Кўнглимиздан зоғлардайин доғлар кетди,
Ўртамизда яркираган сой қолди.

Чекиндилар бу дунёнинг армонлари,
Йиқилдилар айрилиқнинг қўрғонлари,
Яқин бўлди ишқимизнинг осмонлари,
Ўртамизда бир юлдуз, бир ой қолди.

Тақдир манга қанча алам, ўй берди,
Дунё янглиғ туғанмас бир куй берди,
Иккимизга торгина бир уй берди,
Ўртамизда бир бешикка жой қолди.

СИЗГА

Ҳовлингиздан шарқираган сой ўтса,
Елкангиздан қуёш ўтса, ой ўтса,
Қошларингиз мангу камон ёй ўтса,
Сарв янглиғ адил қолса бўйингиз,
Тўлармиди ҳеч тўлмаган кўнглингиз?

Бор юлдузлар сизга хизмат қилсалар,
Уммонлар ҳам сиз деб қуриб, тўлсалар,
Гуллар сиздан рангу ифор олсалар,
Чаман бўлса юрган кўча-куйингиз,
Тўлармиди ҳеч тўлмаган кўнглингиз?

Севинч бирлан очилсалар эшиклар,
Уйингизни тор айласа бешиклар,
Янграсалар армон бўлган қўшиқлар,
Қиқирласа кўрган қизу ўғлингиз,
Тўлармиди ҳеч тўлмаган кўнглингиз?

Еллар қаро зулфингизни қулф этиб,
Елиб турса ҳуснингизни мулк этиб,
Саодату малоҳатни кўрк этиб,
Сарғаймаса ҳаргиз рангу рўйингиз,
Тўлармиди ҳеч тўлмаган кўнглингиз?

Дўстлар келиб ул кун бағрим тилсалар,
Бўғзим юлиб, андин бир най қилсалар,
Ҳаммалари қаторлашиб чалсалар,
Овозалар бўлса ўғил тўйингиз,
Тўлармиди ҳеч тўлмаган кўнглингиз?

* * *

Аралашди уйқу ва ўлим,
Дунё билан ғам аралашди.
Туш билан ўнг уйқашиб кетди,
Кеча билан шам аралашди.

Еру осмон кетди қоришиб,
Аралашди замину замон.

Аралашди оқ билан қора,
Аралашди дард билан дармон.

Баҳор билан қиш аралашди,
Энди гул ҳам яна қор ёғар.
Ғунчалар ҳам қор ичра қондир,
Гуллар ичра — қора қарғалар.

Аралашди умр. Тонгларим
Шомларимга кетди қоришиб.
Тонгим энди шомимдир менинг
Шомим эса тургай ёришиб.

Аралашди ишқу айрилиқ,
Кетмоқдасан дунё, қай томон?
Дунё, сенинг одамларингга
Ўрганолмай турибман ҳамон.

* * *

Кўксимда кўп йиллар бир олов ёнар,
Юз-хотир қилмайин беаёв ёнар.
Ханжарин кўксимга отса ошнолар,
Ханжар омон қолар, қини куйгайдир.

Сўнги кўринмайдир аламнинг, ўйнинг,
Билмасман охири борми бу куйнинг.
Умидим кўксимда тиклаган уйнинг
Қарсиллаб бўйи ҳам эни куйгайдир.

Шафқатсиз бу ўтга бормикин зорлар?
Теграмда юрганлар — ҳаммаси хорлар.
Ёмғирли кунларда ун чекса ёрлар,
Ёмғирлари бирлан уни куйгайдир.

Ўтмайман шу тахлит аён, ноаён,
Жисм ичра намоён, жисм ичра ниҳон,
Ўткинчи бир қушча келиб ногаҳон
Кўксимга ин қурса, ини куйгайдир.

* * *

Икки хил сиғиниб бўлмас Оллоҳга,
Бизлар бир тупроқнинг қолдиқ, юқимиз.
Сизга тавфиқ берди биздан олдинроқ,
Сал оғирроқ эди бизнинг юкимиз.
Ғоят ҳавасмиз келодир сизга,
Қуллуқ, насиҳатга қулоқ тутармиз.
Тақсир, дуо айланг, кўз тутинг бизга,
Сиз етган манзилга биз ҳам етармиз.

БУ КЎҲНА ФАЛАК ОСТИДА

Ҳар бир амалимиз такрор доимо,
Ҳар бир қадамимиз иқтидо эрур.
Балки ибтидомиз эрур интиҳо,
Балки интиҳомиз ибтидо эрур?

Нигоҳлар тўқнашганда

Қатра

Қизнинг киприклари шу қадар узун ва қайрилма эдики, агар кўзларини каттароқ очгудек бўлса, киприклари қошлари билан ўпишарди. Сен ўша қизни севиб қолдинг.

Куз эди ўшанда. Хазонлар чирт-чирт узилиб, ерга тушарди. Тўкилаётган, сап-сариқ товланаётган баргларга термулганча, хиёбон кезишни одат қилдинг. Кўрганинг ул санамнинг қайдалиги, не қилаётгани ва ҳатто исми нима эканлигини билмаслигингга куйиниб-куйиниб қадам ташларкансан, оёғинг остидаги хазонларнинг шитири сени юпатарди, гўё. Бу одатинг борган сари ўзингга ёқиб борарди. Негаки бу ҳолатда ўзингни овунтиришнинг энг содда томонини кўрардинг ва бу соддалик сенга жуда қимматга тушарди. Вақт ўтиб борарди...

Вақт ўтиб, уни салгина унута бошладинг. Барибир кўчада ўша қизга озгина ўхшаш париларга кўзинг тушса, юрагинг ўртанарди. Шунақа пайтлар дилингда икки жумлани доим такрорлардинг: «Юрак хиёнатлар кўмилган қабр», «Ғамда ҳам маъно бор» деган ҳикматларнинг ким томонидан, қачон айтилганини билмасанг-да ва бу гапларнинг маъносини чақолмасанг-да, бутун вужудинг жимир-жимир қилаверарди. Ҳар гал.

Бир кўришда севиб қолишнинг гаштини суриш фақат ўзинггагина насиб қилганидан бошинг осмонда эди. Туриб-туриб ҳайратланардинг, жамоли кўз олдингда, ҳар дақиқа мавж уриб турар, ул ой-жамол худди ёнингда юргандек сени ҳаяжон босгани-босган эди. Билардинг, энди ўша қизни ҳеч қачон кўрмайсан, кўнгилбўшлик қилиб на исмини, на турар жойини, на бўлмаса турмуш қурган-қурмаганини сўрамаганинг учун фақат ўзинг айбдор эканлигингни билардинг...

...Яна ҳар хил баҳоналару, чиройли гаплар билан ўзингга таскин беришни билардинг, холос.

Қизнинг киприклари шу қадар узун ва қайрилма эдики, агар кўзларини каттароқ очгудек бўлса, киприклари қошлари билан ўпишарди. Сен ўша қизни севиб қолдинг.

Севиб қолдинг...

Севиб...

Нодир БЕК.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ҚАНДАЙ ОИЛА МУСТАҲКАМ!

● АМРИҚОЛИК социологлар қандай оила мустаҳкам, деган саволга ва ниҳоят жавоб топишди. Маълумки, Оврупо ва Амриқода эр ва аёлнинг маълум даврганча никоҳсиз яшаши кенг оммалашган, яъни улар бир-бирини яхши билмоқ ва синамоқ учун шундай қилишади. Бироқ социологларнинг кузатишларича, худди шу никоҳсиз тузилган оилаларда никоҳли оилаларга нисбатан ажралиш кўп — 50—100 фоизни ташкил этади. Чунки улар умрбод бирга яшашни кўзда тутишмайди, аксинча, эр билан хотин бир оз бирга яшаб кўриш ниятида никоҳсиз турмуш қуришади ва охир-оқибатда социологлар кутганчалик ажралишлар юз бермоқда.

1990 йили қайд этилган маълумотга кўра, АҚШда 3 миллион эр-хотин никоҳсиз яшашган. Бу 10 йил аввалги маълумотга қараганда, 80 фоиз ўсганлигини билдиради. Ажралиш эса уч баравар ортган.

МАРАДОНАНИНГ СОВҒАСИ

● АРГЕНТИНА футболининг юлдузи Диего Марадона Австралия терма командаси билан бўлган ўйинда кийиб тушган футболкасини Куба раҳбари Фидель Кастрога тақдим этишга қарор қилди.

«Футбол қироли» майкада шундай ёзувларни қолдирган: «Самимий муҳаббат ва дўстлик рамзи сифатида энг буюк инсон Фиделга». Фидель Кастро шу куниёқ Марадонага мактуб йўллаб, Аргентинага—жаҳон биринчилигига бориш учун йўл очган Австралия билан бўлган учрашувда яхши ўйин кўрсатганлиги учун миннатдорчилик изҳор этиб, унга спортда муваффақиятлар тилади.

Шу ўринда Марадона ўзининг Куба раҳбарига бўлган эҳтиромини ҳеч қачон яширмаганини айтиш лозим. У Озодлик оролида илк бор 1987 йилда бўлган эди. Маълумотларга қараганда, Марадона декабрнинг сўнгги ўн кунлигида Кубага тиббий кўрикдан ўтиш учун боради.

«ЙЎҚОЛ, МЕНИНГ МАШИНАМДАН!»

● АВТОМОБИЛ ўғрилигига қарши кураш бугунги кунда барча мамлакатларда авж олган. Ихтирочилар ҳам унинг олдини олиш учун турли янгиликлар яратишмоқда. Қуйида шу йўлдаги уринишлардан бири ҳақида сўз юритамиз.

АҚШнинг Виржиния штатидаги «Протект энд дифенд» компанияси томонидан «Лассо» деб номланган янги қурилма яратилдики, у автомобил ўғрилигининг камайишига жиддий ва салмоқли ҳисса бўлиб қўшилиши аниқ. Бу митти асбобни машинанинг хоҳлаган ерига, ҳатто кўз илғамайдиган жойларига ҳам ўрнатиш мумкин. Қурилма автомобил двигатели ўт олиши ҳамоно ишлай бошлайди ва 75 сониядан сўнг огоҳлантирувчи сигнал чалинади ва инглиз ҳамда испан тилларида баланд овозда «дўқ» уриш бошланади: «Машинани тезда четга олиб ўтиб тўхтат. Акс ҳолда машина двигатели ўзи тўхтайди ва жанговар сигнал ишга тушади. Йўқол, менинг машинамдан!» ва ҳоказо.

Юз сония ўтгач, автомобилнинг ички ва ташқи сигналлари «аюҳаннос» солади ва бу 120 сония давом этади. Кейин бир оз «дам» олволади-да, яна ўша жараён қайта такрорланади.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

Бир неча ўн йиллар давомида бизга худо йўқ, динафюн, муллалар, эшонлар — Расулуллоҳ алайҳи вассалам издошлари эса алдоқчи, сафсатабоз, деб уқтириб келдилар. Танамиздаги руҳий ва жисмоний иллатларнинг барчасига фақат оқ халатли, чўнтагида дипломи бор шифокорларгина даво топишга қодир, дея таълим бердилар.

Биз бунга ишондик.

Бошига оқ салла ўраган ёки қўлида тасбеҳ ушлаган кишиларни кўрсак, йўлимизни ўзгартирдик, фарзандларимизга ҳам уларни кўрган заҳоти оёқни қўлга олиб қочишни ўргатдик. Золим тузум, мустабид мафкура бизни шу кўйга солди. Оллоҳ таолога шукурлар бўлсинким, ҳақ гап чўчимай айтиладиган, ҳар ким эътиқодида қўрқмай собит тура оладиган замон ҳам келди. Аҳли мўмин қатори асрлар давомида ўзларидаги худо инъом этган истеъдод ва танларидаги сирли имконият воситасида халқнинг ҳожатини чиқариб келаётган табиблар, азайимхонларнинг ҳам кўксига шабада тегди. Бунинг натижасида қисқа муддат ичида кўп йиллар тўшакка михланиб ётган, «ҳар нарсага қодир» оқ халатли «мўъжизакорлар» чорасиз деб топган қанчадан-қанча беморлар оёққа турдилар, шифо топдилар ва топмоқдалар. Биз қуйида дипломсиз, оқ халат ҳам киймаган, бироқ том маънода мўъжизакор ана шундай кишилардан бири ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз.

Эл орасидаги одамлар

УНИНГ ИСМИ ҲОЖИАКБАР

ТАНИШИНГ: ҲОЖИАКБАР

Унинг исми Ҳожиакбар. Ҳожиакбар табиб ҳам дейдилар. Дуонинг сеҳрли кучи воситасида даволайди. Даргоҳига келган беморларнинг сон-саноғи йўқ. Аста рўпарасига келиб ўтирасиз; у фақат исмингиз ва туғилган йилингизни сўрайди, холос. Ва танангиз, руҳингиздаги хислату иллатларни худди ойнада кўраётгандек бирма-бир айтиб беради. Не ажабки, уларнинг айримлари сизга маълум, аксариятини эса сезиб юргансиз ёки тахмин қилгансиз. Ўзининг айтишича, бу унга ғойибдан маълум бўлади, инсон танасидаги жамики хасталикларни худди кафтида кўраётгандек кўриб туради. Асаб ва руҳий касалликлар, шунингдек, оёқ ва бел оғриғи билан хаста қанчадан-қанча беморлар унинг қўлидан шифо топдилар. Қаҳрамонимизнинг яна бир эътиборли жиҳати шундаки, унинг замонавий медицинага ҳам ниҳоятда ихлоси баланд. Дардингиз калити дўхтирлар қўлида эканини билса, асло дуо ёки табобат воситаларини қўлламайди, дарҳол шифохонага йўллайди.

«БИР ЎЛИМДАН ҚОЛДИМ»

— Ўзимдаги бу фавқулодда қобилиятни 12 ёшимда сезганман, — дея ҳикоя қилади Ҳожиакбар. — **Воқеа-ҳодисаларни бехато башорат қилардим. 1990 йили жуда ҳам мушкул жарроҳлик операциясини бошимдан кечирдим. Кўричагим ёрилди. Бир ўлимдан қолдим. Мени ҳаётга қайтарган жарроҳлардан бир умр миннатдорман. Тузалиб чиққач, табобат билан жиддий шуғулланишга, танамдаги имкониятни бу йўлга татбиқ этишга қарор қилдим. Албатта, ҳар бир иш устоз, раҳнамо талаб этади. Таниқли табиб ва башоратчи Мукаррама опа Тўхтаева қўлида икки йил табобат ва башоратчилик сирларини ўргандим. Биргаликда азиз — авлиёлар ўтган жойларни бориб зиёрат қилдим. Мана, кўриб турибсизки, Мукаррама опа йўллаган йўл оқ экан...**

ГЎЁКИ КАФТИДА КЎРАЁТГАНДЕК

Ҳар куни унинг уйига шифо истаб узоқ-яқиндан юзлаб беморлар келади. Ҳожиакбар ҳамиша уларнинг хизматида. Хизматини асло пулга чақмайди. Ҳар кимнинг ҳиммати. Беморнинг дини, миллати ҳам унга аҳамиятсиз. Хасталик, дард шундай балоки, у миллат танламайди. Ҳожиакбарнинг уйига кираверишда мусулмонлар билан бирга руслар, қурайлар ва бошқа миллат вакиллари навбат кутиб туришгани гувоҳи бўлдик. Табиийки, уларнинг бу ерга не илинжда келганлари боисини билиш истаги туғилди.

Фотима КАРИМОВА, даволовчи врач:

— Кенжа фарзандимиз қаттиқ шамоллади. Касалхонада даволатдик, бир қанча муддат Шоҳимардон табобатгоҳида муолажа олди, аммо шифо топмади. Шу орада Ҳожиакбар аканинг овозаси қулоғимга чалинди. Жуда яхши табиб, деб тавсия этишди. Фарзандимни олиб ҳузурларига келдим. Худога шукур, ҳозир соғлиғи яхши.

Аёл ёнида 12 ёшлардаги болакайга кўзим тушди. «Фарзандингиз шуми?» деб сўрадик ундан. Йўқ, бу тўнғичи, — деб жавоб берди аёл. — Кечаси тўшагини ҳўллаб қўйиш одати бор. Илк муолажалардан сўнг пича қувуғини бошқарадиган бўлди. Ҳожиакбар аканинг айтишларича, худо хоҳласа бу иллат бутунлай бартараф бўларкан.

Ҳайратдан ёқа ушладим: даволовчи врач табибдан ёрдам истаб келса! Ақл бовар қилмайдиган ҳол!

ДАРД МИЛЛАТ ТАНЛАМАЙДИ

Фароғат РУСТАМОВА:

— Ўғилчам вос-вос касалига дучор бўлди. Қаратмаган дўхтирим қолмади — на дори-дармон, на укол кор қилди. Худо хайрини берсин, фақат Ҳожиакбарнинг муолажасидан кейин вос-воси бартараф бўлди.

Абдуғафур ШОМБОСОВ:

— Юрак хасталигига мубтало эдим. Юрагим жуда тез урарди. Саккиз ой касалхонада ётдим. Баданим дўхтирлар игнасидан ғалвир бўлиб кетди. Лекин ҳеч бир натижа бўлмади. Фақат Ҳожиакбар табибнинг муолажаларидан кейингина аҳволим ўнглана бошлади. Ҳозир анча тузукман.

Венера ЗОКИРОВА:

— Бирдан дармондан қолдим. Худди бор қувватимни биров сўриб олгандек. Ҳеч бир ишга рағбатим йўқ. Ҳозир ўзимни анча енгил ҳис қиляпман. Албатта, бунга табибнинг муолажалари сабаб.

Ҳожиакбар ўша куни Мавлуда исмли аёлни даволамади. Танасидаги дардни бехато аниқлаб, айтдики: **«Дўхтирларга боринг. Дардингизга фақат ўшалар шифо топиши мумкин. Жарроҳлик йўли билан. Қўрқманг, операция жуда енгил кечади».** Аёл табибнинг башоратини ҳайрат билан эътироф этди.

МЎЪЖИЗА

Шу куни табиб яна бизнинг суратчимиз билан ҳам мулоқотда бўлди. Қаери оғрийди, нимадан кўнгли ҳижил — барини бехато айтиб берди. Яна шуни ҳам илова қилдики, уни олис сафар кутмоқда — кўзига йўл кўриняпти. Чиндан ҳам шу кеча суратчимиз Сурхондарё вилоятига хизмат сафарига жўнаши керак, самолётга билет чўнтагида эди!..

«Ҳузуримга бош уриб келган ҳар бир кишининг кўзларида илинж кўраман», — дейди Ҳожиакбар табиб. — **Сезаманки, уларнинг сўнгги умидлари мендан. Қўлимдан келганча ҳожатларини чиқаришга ҳаракат қиламан. Қанчадан-қанча одамларни ҳаётга қайтарганим, қанчадан-қанча инсонларда яшашга умид уйғота билганимдан бахтиёрман!».**

Ҳар қандай жамиятда ҳам бош мезон фуқароларнинг сиҳат-саломатлиги ҳисобланади. Ҳожиакбар табиб эл саломатлиги, демакки, жамиятимиз равнақи йўлида хизмат қилаётир.

Чиндан ҳам, инсон учун бундан ортиқроқ бахт борми?

А. СУБҲОН.
Тошкент шаҳри.

ТОПҚИРЛИК МАШҚИ

ЁЙЛАР БЎЙИЧА: 1. Ўриши ипак арқоғи, ип йўл-йўл газлама. 2. Зеб-зийнат буюми, тақинчоқ. 3. Алишер Навоий ғазали билан айтиладиган машҳур мумтоз ашула. 4. Ҳаракатланувчи жисмнинг тезлик, сокин ҳолати. 5. «Шашмақом» тўплами нашри муаллифи, ўзбек мусиқашунос олими, хонанда ва созанда. 6. Бухородаги меъморлик обидаси. 7. Боғларда кўпайтириладиган, қирққулоқдошларга мансуб манзарали ўсимлик. 8. Сув кучи билан ҳаракатланувчи қурилма, тегирмон. 9. Ҳисор тоғ тизмасининг жанубий тармоғи. 10. Шаҳарнинг маълум тураржой қисми.

ШАКЛ АТРОФИ БЎЙИЧА: 11. Машҳур ҳинд кино санъаткори. 12. Биконнинг олд томонидаги кўркам қисми. 13. Ёзув қироли. 14. Қирғиз халқ достони. 15. Сўз туркуми. 16. Лойиҳа сўзининг қадимий атамаси. 17. Ёзувда тилдаги товушни ифодалаш белгиси. 18. Икки мисралик, Шарқ шеъриятига хос шеър. 19. Ўзбек халқ мақоми. 20. Қўрғонни, Марказий Осиё ва Хуросонда таниқли шоирларнинг ғазал ва достонларини ёддан айтувчи киши. 21. Экранлаштирилган ўзбек халқ достони қаҳрамони. 22. Сўз ўйинлари баҳси. 23. Олди очиқ, узун миллий кўйлак.

Тузувчи Фозилжон ОРИПОВ.

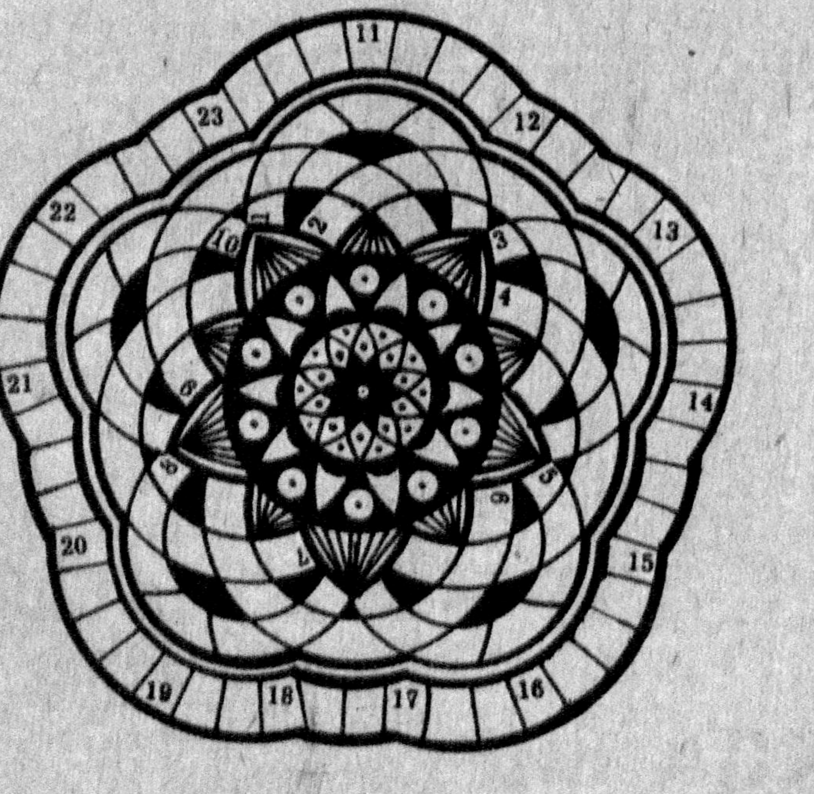

ЎЗБЕКИСТОНДА МОПАССАН ХОТИРАСИ

Бу йил буюк француз адиби Ги де Мопассан вафотининг юз йиллиги нишонланмоқда. Ўзбекистон халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмасида ўтказилган адабий-бадиий кеча шу адиб хотирасига бағишланди. Уни Франциянинг республикамиздаги элчихонаси билан «Ўзбекистон — Франция» жамияти уюштирди. Анжуманга тайёргарлик кўришда Тошкентдаги икки олий ўқув юрти — жаҳон тиллари дорилфунуни ва ТошДУ талабалари иштирок этдилар.

Талабалар Аброр Ҳидоятов номидаги ёшлар драма театри артистлари ёрдамида тайёрлаган мўъжаз спектаклда Ги де Мопассан ҳикояларида акс этган инсоний туйғулар жонланди.

Тўпланганлар Франциянинг Ўзбекистондаги элчихонаси тақдим этган фотокўргазма билан танишдилар. Кўргазма адиб ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади.

(ЎзА мухбири).

Газета саҳифаланаётганда:

ЭКРАНДА — ШУ ЙИЛНИНГ ҚАҲРАМОНЛАРИ

Республика телетомошабинлари янги йил кунларида қизиқарли кўрсатувнинг шоҳиди бўладилар. Кўрсатувни тележурналистлар Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси билан ҳамкорликда тайёрлашган. «Шу йилнинг қаҳрамонлари» деб аталган бу кўрсатув Тошкентдаги «Турон» меҳмонхонаси залларидан бирида суратга олинди. Бу ерга республиканинг ҳамма вилоятларидан турли соҳаларда катта ютуққа эришган йигит-қизлар таклиф этилди. Кўрсатувда саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ёш ходимлари, шоирлар ва адиблар, муаллимлар ва жамоат арбоблари, шифокорлар ва олимлар ўз ишлари ҳақида ҳикоя қиладилар. Бу йил энг мўътабар халқаро мусобақаларда Ватанимиз шарафини ҳимоя қилган Ўзбекистон спортчилари хотираларини сўзлаб берадилар. Таниқли адиблар эса ижодий режалари, сўнгги вақтда Тошкент нашриётларида чиқарилган янги китоблари билан таништирадилар.

Кўрсатув муаллифлари уни чинакам байрам томошасига айлантиришга ҳаракат қилдилар. Учрашувга Ўзбекистоннинг таниқли маданият арбоблари — машҳур қўшиқчилар, раққосалар, машшоқлар, қизиқчилар таклиф этилди.

Кўрсатув муаллифлари янги йил томошаси ёшларга маъқул бўлиши учун уни ранг-баранг, чиройли ва ёрқин қилишга уринган. Бу мақсадга қанчалик эришилганини тез орада телетомошабинларнинг ўзи баҳолайди.

(ЎзА мухбири).

Келгуси сонда:

● ИМЗОСИЗ ГАЗЕТА

● ОММАҒОН ЛАТИФАЛАРИ

● ТАРОЗИ ПАЛЛАСИДА ЁҚУТ

Бош муҳаррир: Ғаффор ҲОТАМОВ.

Таҳрир ҳайъати: М. АБДУСАМАТОВА, А. АҲМЕДОВ (Бош муҳаррир ўринбосари), З. МАМАДАЛИЕВ, Ж. РАЗЗОҚОВ, К. РАҲИМОВ, З. РИХСИЕВ (масъул котиб), С. РУСТАМОВ, Б. ЮСУПОВ.

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00130. Буюртма Г-643. 58353 нусхада босилди, ҳажми — 3 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 20.30.
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672.